

JAPAN *Letter*

JAPAN FOUNDATION

no. 58

ญี่ปุ่นสาร | Newsletter from The Japan Foundation, Bangkok | April - June 2008

- ฟินิจญี่ปุ่น พิเคราะห์ไทย 2
- Cool Japan - พลังทางวัฒนธรรม 8
- เก็บมาเล่าจากญี่ปุ่น 13
- Activity Report 18
 - Hidden Japan Exhibition
 - Japanese Film Festival 2008
 - The 4th JF Fellow Seminar 2008 - Experience of Minamata
- Notice 21
- Librarian Recommended 22
- JF Theater: April - June programs 23

•cover story

พินิจญี่ปุ่น วิเคราะห์ไทย

ต้นเดือนมีนาคมที่ผ่านมา เจแปนฟาร์มได้ชักชวนกลุ่มคนรุ่นใหม่ซึ่งมีความสนใจต่อความเป็นไปของสังคมและวัฒนธรรมไทยอย่าง อาจารย์ดวงใจ หล่อธนะวิชย จากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาจารย์กรินทร์ กลิ่นขจร จากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง คุณวสนา ชินวรการ ผู้สื่อข่าวอาวุโสจากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ และ คุณมูทิตา พานิช นักแปลและล่ามภาษาญี่ปุ่น มาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

นอกจากความห่วงใยที่มีต่อสังคมไทยแล้ว ทั้งสี่คนต่างเป็นผู้ที่สนใจและได้สัมผัสกับวัฒนธรรมและสังคมญี่ปุ่นในแง่มุมต่าง ๆ กัน การพูดคุยในวันนี้จึงเป็นการมองและวิเคราะห์สังคมไทย พร้อมกับข้อสังเกตมองสังคมญี่ปุ่น โดยส่องสะท้อนซึ่งกันและกัน เพื่อหาหนทางว่าสังคมไทยจะก้าวต่อไปในอนาคตกันอย่างไรดี

บทสนทนาด้านล่างนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการพูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนคติในวันนั้น ซึ่งการสนทนาตลอดครึ่งวันประกอบไปด้วยประเด็นต่าง ๆ มากมาย ทั้งเรื่องการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การศึกษาของเด็ก ระดับความตื่นตัวของการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม รวมถึงเรื่องของสื่อมวลชนและบทบาทต่อการพัฒนาสังคม อีกทั้งข้อเสนอต่อการทำงานของเจแปนฟาร์มได้เช่นกันในอนาคต

แรงอนุรักษ์และแรงบันดาลใจ กับบทเรียนจากความสำเร็จและความผิดพลาด

จากประเด็นเรื่องของการชุมชนและการจัดการธุรกิจท่องเที่ยว มาสู่หัวข้อของการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน วงสนทนาได้ถกกันถึงเส้นทางของการอนุรักษ์และการพัฒนาในเมืองไทย ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อชุมชนไทย และบทเรียนที่น่าศึกษาเมื่อหันไปมองสังคมญี่ปุ่น

ดวงใจ ที่ญี่ปุ่นเวลาเราพูดถึงชาวบ้านกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็คือคนกลุ่มเดียวกัน ซึ่งหมายถึงคนที่มีความร่วมมือกันของความเป็นคนบ้านเดียวกัน แม้จะมีการแบ่งพรรคแบ่งพวก แต่ก็มีหัวใจร่วมกันว่าจะทำเพื่อคนท้องถิ่น การที่ชาวบ้านเลือกคนที่มีพื้นเพและมีประวัติศาสตร์สังคมร่วมกันขึ้นมาเป็นผู้นำชุมชน ทำให้คุยกันรู้เรื่องด้วยภาษาเดียวกัน เรื่องนี้สำคัญนะ มันทำให้เกิดความร่วมมือขึ้นได้ง่าย ทั้งผู้นำและลูกบ้านพยายามร่วมกันสร้างเกราะป้องกันชุมชนเองด้วย เป็นเกราะป้องกันเวลาคนนอกเข้ามาหาประโยชน์

ตรงนี้ที่เราเห็นว่ามันต่างกับเมืองไทย ท้องถิ่นไทยมีการแบ่งกลุ่มอย่างชัดเจน กลุ่มชาวบ้าน ผู้บริหารท้องถิ่นที่ส่งมาจากส่วนกลาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มาจากจังหวัดอื่นที่เข้ามาทำมาหากินจนมีฐานะดี ได้รับการนับหน้าถือตาและก็มาสร้างฐานการเมืองท้องถิ่น การที่คนไม่มีความร่วมมือกันมาบริหารท้องถิ่นเป็นภาพที่เห็นในหลายพื้นที่ เลยมาตั้งข้อสงสัยคิดว่าทำไมโครงการฟื้นฟูท้องถิ่นบางแห่งไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ก็เพราะการแบ่งพรรคแบ่งพวก เกิดความไม่ไว้วางใจกันและกัน จึงทำให้เกิดความร่วมมือยาก

หากมองลึกลงไปชุมชนไทย จะพบว่าชุมชนไม่ได้เป็นเนื้อเดียวกันทั้งหมด ในช่วงสมัยหนึ่งที่คนในชุมชนมีแต่คนที่พูดภาษาถิ่นเดียวกัน พบว่ากลุ่มคนในชุมชนก็พยายามสร้างกฎสร้างระเบียบของชุมชนขึ้นมา แต่การที่ระบบการปกครองที่ส่งคนนอกเข้าไปปกครองคนในชุมชน และกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ทำให้คนที่พูดกันคนละภาษาเข้าไปทำกินและเข้ามามีบทบาทในการจัดการทรัพยากรจนกลายเป็นความขัดแย้ง บางแห่งกลไกรัฐทำให้พลังความร่วมมือของชุมชนลดลง ทำให้คนเล็ก ๆ ไม่มีแรง แล้วก็กลายเป็นคนที่ซังกะตาย แต่ชาวบ้านบางแห่งเขาใช้กฎหมายเพื่อแก้ปัญหาที่ชาวบ้านได้รับผลกระทบ เพราะพึ่งกฎหมายและพึ่งผู้รักษากฎหมายไม่ได้ ชุมชนหมู่บ้านที่ญี่ปุ่นก็มีปัญหาเหมือนกัน แต่เขายืนหยัดและทำอย่างต่อเนื่องเพื่อแก้ปัญหาให้สำเร็จ การที่เรามองสังคมญี่ปุ่นและสังคมไทยเราเห็นได้ชัดเจนเลยว่าเรื่องสำนึกร่วมของท้องถิ่นเป็นต้นทุนทางสังคมที่ทำให้ชุมชนอยู่รอดหรือไม่

JF เมื่อมองไปที่ท้องถิ่นของญี่ปุ่น เขาก็ได้รับผลกระทบแบบเดียวกันหรือเปล่า

ดวงใจ ชุมชนท้องถิ่นของญี่ปุ่นได้รับผลกระทบจากนโยบายการพัฒนาของรัฐที่เน้นการพัฒนาแบบทุนนิยม เช่นเดียวกับที่ท้องถิ่นไทยเจอ แต่ลักษณะของทุนนิยมที่เข้ามาในท้องถิ่นญี่ปุ่นที่ผ่านมาส่วนใหญ่เป็นนักลงทุนภายในประเทศ (แต่ในทศวรรษ 1990 เริ่มมีการผ่อนปรนกฎระเบียบให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนได้ในบางท้องถิ่น) ขณะที่ของไทยเราพึ่งพิงการลงทุนจากต่างชาติ

แต่ที่น่าสนใจคือการหาทางแก้ไขผลกระทบของท้องถิ่นนั้น ชุมชนบางแห่งเขาจะเชื่อมโยงกับนักวิชาการนอกท้องถิ่นเพื่อเข้ามาศึกษาและร่วมแก้ปัญหาให้กับชาวบ้าน เช่นกรณีชุมชนเมืองมินามาตะ

นอกจากนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นญี่ปุ่นในช่วง ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา ยุคที่รัฐส่งเสริมการท่องเที่ยวท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ ปรากฏว่านักลงทุนเข้าไปกว้านซื้อที่ดินทำรีสอร์ทกันขนานใหญ่ ชาวบ้านเจอผลกระทบเหมือนกันกับที่ท้องถิ่นไทยเจอ เช่น ทรัพยากรถูกทำลาย รายได้ไม่ตกกับคนท้องถิ่น แต่ก็มีผู้นำชุมชนที่ลุกขึ้นมาต่อรองกับนายทุน สร้างเงื่อนไขให้นักลงทุนไม่ทำร้ายสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้จ้างงานคนในชุมชน อุดหนุนสินค้าเกษตรท้องถิ่น เป็นต้น พบว่ามีหลายแห่งทำได้สำเร็จ แต่ที่ไหนที่ผู้นำชุมชนคิดแต่การขยายตัวของเศรษฐกิจชุมชนในระยะสั้น เปิดรับนักลงทุนต่างชาติอย่างไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สุดท้ายการท่องเที่ยวก็ล้มเหลว

เมื่อพูดถึงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเราเห็นว่าการณิของญี่ปุ่นนั้นเน้นปฏิบัติจริง มีกลไกรองรับการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรด้วยระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับประเทศและในระดับท้องถิ่น แต่ของเรามีทฤษฎีเยอะแต่ไม่มีกลไกที่จะผลักดันในเรื่องการปฏิบัติจริงท่องเที่ยวนี้เป็นอาชีพสุดท้ายของคนไทย เพราะเกษตรกำลังจะไปอุตสาหกรรมก็เป็นอย่างนี้ จะไม่มีอาชีพแล้วละ

กรินทร์ อะไรทำให้มันเกิดแรงต้านขึ้น (แรงต้านต่อกระแสการพัฒนาในญี่ปุ่น)

ดวงใจ แรงต้านที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นมันน่าจะเกิดจากความรักและหวงแหนท้องถิ่น จึงไม่ต้องการให้นักลงทุนต่างชาติที่ไม่มีรากของท้องถิ่นเข้ามาหาประโยชน์จากทรัพยากร อย่างเช่นกรณีตัวอย่างของหมู่บ้านในเกาะทะเลเคะโทะมิ จังหวัดโอกินาวา ที่ชาวบ้านประสบความสำเร็จในการต่อต้านนักลงทุนที่เข้าไปกว้านซื้อที่ดินรอบเกาะ ช่วงปลาย ค.ศ. 1970 ตอนนั้นเป็นช่วงที่ทุนนิยมของญี่ปุ่นบุกตะลุยสร้างรีสอร์ทไปทั่วเกาะโอกินาวาหลังจากรัฐประกาศนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่ชาวบ้านบางกลุ่มไม่ยอม ตอนนั้นแม้ว่าคนโอกินาวาถูกปฏิบัติเยี่ยงคนชั้นสอง ถือเป็นคนชายขอบในสังคมญี่ปุ่นในสมัยนั้น (ไปอ่านภูมิหลังของคนโอกินาวาก็จะเข้าใจแต่จะไม่ขอพูดตรงนี้) แต่การที่เขาสู้ชนะเพราะมีคนญี่ปุ่นจากเมืองอื่นเข้าไปเที่ยวแล้วรักธรรมชาติในพื้นที่ กลายเป็นแกนนำหลักร่วมกับชาวบ้าน เริ่มจากกลุ่มเล็ก ๆ แล้วคนนี้ก็เชื่อมต่อกับกลุ่มเอ็นพีโอ (องค์กรไม่แสวงกำไร (non-profit organization)) ในโตเกียวที่มีจุดยืนในการอนุรักษ์เหมือนกัน ใช้สารพัดวิธีจนต่อต้านได้สำเร็จ ด้วยการผลักดันให้พื้นที่นั้นได้รับการจดทะเบียนเป็นมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีกฎหมายรับรอง จึงสามารถหยุดยั้งการลงทุนได้ หลังจากที่ชาวบ้านหมู่บ้านเล็ก ๆ ในจังหวัดโอกินาวาที่เป็นคนชายขอบได้รับชัยชนะ เครือข่ายการอนุรักษ์เริ่มขยายออกไป และเริ่มมีการเคลื่อนไหวของชุมชนที่ประสบปัญหาทำนองนี้ผุดขึ้นไปทั่ว มีทั้งที่เมืองโอดะระ เกาะฮอกไกโด และชนบทในที่อื่น ๆ เครือข่ายยังเหนียวแน่นมาจนปัจจุบันนี้

กรินทร์ น่าสนใจมาก เพราะคนไทยก็ไม่ว่าญี่ปุ่นตอนที่พัฒนาประเทศหนัก ๆ นี่เขามีสองแรงเข้ามา อย่างการอนุรักษ์กับพัฒนา แล้วผมก็สงสัยว่าแรงอนุรักษ์นี้มันขึ้นมาได้อย่างไร เพราะว่าตอนที่ทำให้เป็นสมัยใหม่นี้เขาก็ทิ้งมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นไปเหมือนกัน ทั้งไปเลยนะ เป็นประเทศสมัยใหม่ซึ่งของเดิมก็ไม่เอาแล้ว แต่ต่อมาญี่ปุ่นก็พัฒนาประเทศด้วยแรงสองแรงที่มันดันกันไปไม่ได้ ทว่าสำหรับเมืองไทยคนไทยเรียนรู้จากกระแสการพัฒนาประเทศเป็นหลัก แรงอนุรักษ์ของไทยนี่แทบไม่มีกำลังเลย แล้วแรงอนุรักษ์ของไทยในหลาย ๆ กรณีก็มักจะไม่ต่างจากแรงพัฒนา ขำร้ายยังแนบเนียนกว่าเสียอีก ดังเช่นกระแสการ

อนุรักษ์เชิงพัฒนาหรือการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ คือมักจะไม่ค่อยเห็นคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่เดิม ไม่เก็บรักษาและไม่ทำนุบำรุงของเดิมไว้ให้ดี คอยแต่จะเข้าไปเปลี่ยนเอา ๆ เชื่อกันง่าย ๆ ว่ายังใหม่ของใหม่ก็ดีกว่า

ดวงใจ คือจริง ๆ แล้วกระแสการอนุรักษ์ในญี่ปุ่นเริ่มเข้มข้นในช่วงทศวรรษ 1980 นี่เอง มีการเคลื่อนไหวของชุมชน

หลายแห่งในญี่ปุ่นเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นและปกป้องทรัพยากรท้องถิ่นให้รอดพ้นจากเงื้อมมือของนักลงทุนขนาดใหญ่ หากมองย้อนกลับไปฟังเรื่องราวความสำเร็จของชาวบ้านที่รักษามรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นได้มาจนทุกวันนี้ มันไม่ใช่เรื่องง่ายเลยนะ เงามองว่าญี่ปุ่นเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมแข็งแรง (เมื่อเทียบกับวัฒนธรรมไทย) คนที่อยากพูดถึงตรงนี้คือท่านมิยะโมะโตะ สึเนะอิชิ (เกิดปี ค.ศ.1907 เสียชีวิต ปี 1981) รู้สึกชื่นชมในงานที่ทำมาตลอดชีวิต ที่ท่านเริ่มออกเดินสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นไปตามที่ต่าง ๆ ตั้งแต่อายุสามสิบ ศึกษาศิลปวัฒนธรรม งานฝีมือของชาวบ้านในชนบทญี่ปุ่น ท่านจะเดินไปดูไปและฟังชาวบ้านเล่าถึงของที่กำลังจะหายไปจากท้องถิ่นท่ามกลางกระแสพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และการเปลี่ยนแปลงของสังคมญี่ปุ่น หนังสือเรื่อง “สิ่งที่เลือนหายไปจากคนญี่ปุ่น” ถูกเขียนขึ้นมาเพื่อกระตุ้น กระตุกความคิดของคนญี่ปุ่นในช่วงนั้น และยังได้ตั้งสถาบันวิจัยด้านการท่องเที่ยววัฒนธรรมของญี่ปุ่นขึ้นในปี ค.ศ. 1966 กับวารสาร “เดินไปดูไปเดินไปฟังไป” อีกด้วย นอกจากการทำงานอย่างต่อเนื่องของอาจารย์ท่านนี้แล้วยังมีอาจารย์นักวิชาการท่านอื่น ๆ ของญี่ปุ่น ที่ต้องการสื่อสารให้คนญี่ปุ่นได้ยินและเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมดั้งเดิมที่กำลังจะหายไป จนเกิดสำนึกฝังไปยั้งแก่นแกนของท้องถิ่น ตรงนั้นจะเป็นเบื้องหลังของการสร้างแรงใจที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่น ในเรื่องนี้ถ้ามองกลับมาที่สังคมไทย สังคมไทยก็มีนักวิชาการเดินดินที่ทำงานมาตลอดชีวิตเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านให้คงอยู่ถึงคนรุ่นต่อไปในรูปแบบที่แตกต่างกันไป เช่นอาจารย์ ศรีศักร วัลลิโภดม อาจารย์สุจิตต์ วงษ์เทศ อาจารย์ล้อม เพ็งแก้ว จำลิบเอกทวี บุณยเขตต์ การอนุรักษ์มันเกิดจากคนสามสี่คนที่เป็นักวิชาการ

กรินทร์ ผมพยายามจะบอกว่าที่ญี่ปุ่นมาถึงทุกวันนี้ได้ไม่ใช่เพราะแรงพัฒนาอย่างเดียว มันอยู่ที่การคานกันระหว่างสองด้าน

JF คืออนุรักษ์กับพัฒนา

ดวงใจ ค่ะ ที่ญี่ปุ่นแรงพัฒนาแบบทุนนิยมก็รุนแรงมากนะ ทำลายทรัพยากรท้องถิ่นไปมากมายเช่นกัน มีเมืองในชนบทหลายแห่งกลายเป็นเหยื่อของการพัฒนาแบบทุนนิยมด้วยเหมือนกัน ไม่ใช่ว่าจะมีแต่กรณีตัวอย่างที่ชาวบ้านเข้มแข็งเก่งกาจไปซะหมด แต่ก็ต้องยอมรับว่าระบบ

ครอบครัและโครงสร้างสังคมหมู่บ้านของญี่ปุ่นในอดีตเป็นฐานสำคัญ และเป็นพลังจากภายใน เมื่อรวมกับพลังจากภายนอกที่มีจุดยืนร่วมกันเลยทำให้กระแสการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นมีพลังเสริมกระบวนการในท้องถิ่นที่ถูกขึ้นมาก่อสู้กับอำนาจทุนขนาดใหญ่ในช่วงนั้นได้สำเร็จ

อ้อ.. ที่สำคัญคือ สำเนักร่วมของคนท้องถิ่น สำเนักร่วมที่ว่ำนั้น มาจากการที่ผู้คนรับรู้ประวัติศาสตร์สังคมร่วมกัน เหมือนกับมีรากของความเป็นท้องถิ่นเดียวกัน ที่เป็นเช่นนี้ได้ก็เพราะระบบครอบครัวในสังคมญี่ปุ่นมีวิถีคิดคล้ายจีน ที่ให้ลูกชายสืบทอด จึงไม่น่าแปลกที่จะได้ยินว่าครอบครัวนี้อยู่ที่นี่มาสิบสามสิบสี่รุ่นคน ตรงจุดนี้แตกต่างกับของไทยที่เราแทบจะหาชุมชนดั้งเดิม ที่อยู่ติดถิ่นและมีประวัติศาสตร์สังคมร่วมกันหลายรุ่นคนไม่พบ ทั้งนี้เพราะความแตกต่างเรื่องการสืบทอดของระบบครอบครัวไทยและลักษณะการตั้งถิ่นฐานของชุมชนในสังคมเกษตรที่เป็นชุมชนขนาดเล็ก และมีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มคน ที่สำคัญก็คือกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้คนหนุ่มสาวในชนบทเข้ามาหางานทำในเมือง ทำให่รากของชุมชนไทยเปรียบเสมือนรากฝอย (เมื่อเทียบกับชุมชนญี่ปุ่นที่เปรียบเสมือนรากแก้ว)

กรินทร์ คือผมว่ามันถูกทำให้ไม่มีรากด้วย

ดวงใจ จะว่าไปแล้ว กลไกทางสังคมและระบบการปกครองท้องถิ่นของไทยทำให้คนไร้ราก

กรินทร์ ผมว่ารากของเรานั้นมีอยู่ แต่พอมาถึงยุคหนึ่งนี่ คือผมเคยไปคุยกับอาจารย์อิชิอิ (อาจารย์อิชิอิ โยะนะโอะ นักวิชาการไทยศึกษาชาวญี่ปุ่น) เราก็ถามว่ามันมีงานวิจัยที่มีคนพูดกันมากกว่าญี่ปุ่นกับไทยเปลี่ยนแปลงประเทศเข้าสู่ความเป็นสมัยใหม่พร้อม ๆ กัน คือในรัชสมัยของรัชกาลที่ห้า แล้วทำไปทำไมทำไม่ญี่ปุ่นกับไทยถึงได้ต่างกันมากมายขนาดนี้ อาจารย์อิชิอิก็ได้ให้คำตอบที่เราลืมนึกถึงไป คือญี่ปุ่นได้รวมประเทศให้เป็นหนึ่งเดียวมาเป็นเวลา 200 ปีก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงประเทศเข้าสู่ความเป็นสมัยใหม่ ช่วงที่ปิดประเทศนี่คือเรารวมประเทศเรียบร้อยแล้ว และในช่วงสองร้อยปีที่ไม่ต้องทำสงครามก็มีกระบวนการที่ก่อให้เกิดระบบเศรษฐกิจการค้าและการพัฒนาการของสังคมญี่ปุ่น ซึ่งเอื้อให้เกิดผลิตภัณฑ์เกิดเครือข่ายต่าง ๆ มากมายหลายหลาก เพราะฉะนั้นพอมาถึงช่วงที่น่าประเทศเข้าสู่ความเป็นสมัยใหม่ ญี่ปุ่นไม่จำเป็นต้องมารวมประเทศแล้ว แต่สยามมาเริ่มรวมประเทศในสมัยรัชกาลที่ห้านี้เอง ที่นี้ถ้าจะตีความต่อก็คือว่ากระบวนการที่ทำในสมัยนั้น รัชกาลที่ห้าทรงรับแรงกดดันจากหลายด้าน เช่น ด้านหนึ่งฝรั่งเศสจะมายึดประเทศ อีกด้านคือกลุ่มสยามเก่าก็กุมอำนาจราชบัลลังก์อยู่ เพราะฉะนั้นพระองค์ท่านจึงทรงมีพระราชกุศโลบายออกมาเพื่อแก้ไขปัญหาดังนี้ คือการรวมชาติและการสถาปนาพระราชอำนาจใหม่ขึ้นในเวลาเดียวกัน แล้วก็มีความจำเป็นที่จะต้องกดหัวเมืองและประเทศราชเอาไว้ โดยรวมเข้ามาแล้วเปลี่ยนเจ้าเมืองอะไรต่าง ๆ และใช้ระบบราชการเข้าไปแทนที่ แต่ผมมองว่าความสำเร็จตรงนั้นมันมีไว้เพื่อแก้ปัญหาระยะสั้น ส่วนหนึ่งก็คือการ

ตั้งอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางและกดท้องถิ่นเอาไว้ แต่สำหรับส่วนที่ทรงนำ
เข้าเทคโนโลยีสมัยใหม่มากมายมาสู่สยามประเทศนี้ก็ไม่ใช่ว่าเราสร้าง
บ้านเรือนให้ดูเหมือนฝรั่งแล้วเขาถึงได้ไม่ยึดประเทศเราหรอกนะ คือผม
มองว่ามีลักษณะของการเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเพื่อกดสยามเก่า
ลงมากกว่า แล้วอีกทางหนึ่งก็คือเพื่อให้ชาวต่างชาติดูถูกด้วย การ
ประสบความสำเร็จที่ทำให้สยามประเทศไม่โดนยึดนี่อันที่จริงแล้วน่าจะ
เป็นเพราะกลยุทธ์ทางการทูตของสยามในรัชกาลที่ห้าเสียมากกว่า แต่ว่า
ในยุคต่อ ๆ มาเรากลับไม่ได้เรียนรู้ว่าความสำเร็จที่มีในตอนนั้นมันเกิด
จากภัยคุกคามต่าง ๆ และนำมาซึ่งความล้มเหลวในการดำเนินการ
ต่าง ๆ ในสมัยนั้นอย่างไรบ้าง จึงก็กลายเป็นว่ากลยุทธ์ที่มีมาตั้งแต่
สมัยรัชกาลที่ห้ามันเราก็กังขาทำซ้ำกันต่อมาอีกเรื่อย ๆ เรากดท้องถิ่นให้
แบนราบไป ไม่ภูมิใจในตัวเอง แล้วก็สถาปนาอำนาจจากส่วนกลางเข้าไป
ซึ่งเราทำทั้งสองทาง ทั้งทางราชการแล้วก็ทางศาสนาด้วย คือปฏิรูป
ระบอบสงฆ์ด้วย ในสมัยก่อนเขาจะมีประเพณี วัฒนธรรม ธรรมเนียม
ปฏิบัติต่าง ๆ ของท้องถิ่นมากมาย แล้วเราก็ก๊อคนจากส่วนกลางเข้าไป
ปกครองทั้งทางโลกและทางธรรมเลยละเพื่อเอาประเทศให้อยู่ แต่ว่าพอ
ในสมัยต่อ ๆ มาเราก็กังขาไม่เลิกทำอย่างนั้น มีหน้าซำยังลงมือหนักหน่วง
และรุนแรงมากเกินไปในสมัยรัชกาลที่ห้าอย่างมหาพราหมณ์ คือจริง ๆ
แล้วมันควรจะเลิกและเปลี่ยนใหม่ปรับเปลี่ยน ทว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในสมัยต่อ ๆ
มาจนถึงปัจจุบันก็คือยังเกิดการรวบอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง ดูดทรัพยากร
กดคนท้องถิ่นไม่ให้มีความภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นเดิม และให้ทำ
ทุกอย่างเพื่อประเทศชาติ แต่ว่าความรักชาติที่ว่านี้ก็คือรักชาติที่ส่วน
กลางนะ เพราะฉะนั้นปัญหาที่ชัดมากในปัจจุบันก็คือว่า เรายังไม่เลิกรวม
ประเทศเลย ผมไม่เข้าใจว่ามันคืออะไร ถ้าเรายังไม่เลิกรวมประเทศแล้ว
ก็สลายอำนาจท้องถิ่นอยู่ตลอดเวลา แม้กระทั่งเรื่องการกระจายอำนาจ
ปัญหาของการกระจายอำนาจในเมืองไทยก็คือว่า มันไม่ใช่การกระจาย
อำนาจจริง ๆ แต่มันกลับเป็นการกระจายการรวบอำนาจ

แล้วระบบการเรียนรู้หลังจากนั้นเป็นต้นมา เราก็มักจะเรียนรู้
แต่ความสำเร็จจนมองข้ามไปว่าการที่ประเทศทั้งหลายที่เราชื่นชมชื่นชม
มาถึงจุดนี้ได้มันไม่ได้อยู่ที่ความสำเร็จอย่างเดียว แม้กระทั่งเรื่องการ
พัฒนา เมื่อเราเห็นเขาพัฒนาขึ้นมา เขาผลิตอะไรหลาย ๆ อย่างได้เอง
เราก็กังขามองบ้าง แต่แทบทั้งหมดนั้นเราซื้อหามาเข้ามาใช้แต่ไม่ได้ผลิตเอง
ผลิตเองก็ไม่ได้ ส่วนเรื่องอะไรต่อมิอะไรที่เป็นผลร้ายจากการพัฒนานั้น
เราก็กังขาละเลยมันไปหมด แล้วก็บอกว่าให้เสียสละเพื่อชาติ ซึ่งพอ
เสียสละแล้วคนที่เขาเสียสละนั้นก็ควรจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี เพราะ
เขาเสียสละให้คนส่วนใหญ่ แต่ในความเป็นจริงแล้วกลับไม่ใช่ ผู้คนที่
เดือดร้อนจากการเสียสละเพื่อชาตินั้นมีมากมายมหาศาล และสังคมไทย
ส่วนใหญ่ก็พร้อมเสมอที่จะละเลยและชินชา

พอมาถึงจุดนี้ผมจึงคิดว่า มันต้องมีปัญหาอะไรซักอย่างใน
ระบบการเรียนรู้ของสังคมไทยที่เปลี่ยนไปจากเดิม ซึ่งทำให้เราตกมา
อยู่ในจุดนี้ ที่มองนี่คือเมื่อญี่ปุ่นพัฒนาประเทศไปถึงจุดหนึ่งแล้วทำไมถึง
มีแรงผลักดันกลับมา โดยเขามองว่าเรามีปัญหา มองว่าต้องรักษาของเดิม
ที่ดี ๆ เอาไว้ มองว่าท้องถิ่นต้องเข้มแข็ง ต้องมีการเสนอรักษารัฐขึ้นมาคน
เพื่อจัดการกับความเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งปัญหาจากการเรียนรู้
โดยมองแต่ความสำเร็จของประเทศอื่นที่เราว่าดี ๆ ทำให้เราละเลยไปว่า
จริง ๆ แล้วเราไม่ได้ทำแต่ความสำเร็จอย่างเดียว แล้วพอเราเอาความ
สำเร็จอันนั้นมาใช้ในเมืองไทย ปัญหาใหญ่ของเราก็คือว่า เอาเข้าจริง ๆ

แล้วมันไม่สำเร็จจริง อันนี้ยังไม่รวมถึงเรื่องที่เราไม่ได้เอาของเขามาใช้
จริง ๆ ตามหลักการด้วยนะ เราเอามาใช้แบบแปลง ๆ บิดไปบิดมาให้
ตรงกับใจของคนที่เราเอามาใช้ พอไม่สำเร็จก็พาลโห่งกันใหญ่กว่าเราก็กัง
ขาแบบเขานี้แหละ แล้วทำไมถึงไม่เป็นไปอย่างที่เราคิด นี่ก็เพราะเรามองแค่ด้าน
เดียว เพราะเขาสำเร็จด้วยบทเรียนจากความล้มเหลวด้วย ไม่ใช่ว่ามีแค่
ความสำเร็จอย่างเดียว

คือถ้าผมมองว่าญี่ปุ่นมาถึงจุดนี้ได้ และมองว่าญี่ปุ่นปราบท้องถิ่น
เสียราบคาบนั้น ผมว่าไม่ใช่ เพราะฉะนั้นถ้าจะมองว่าญี่ปุ่นมาถึงจุดนี้ได้
และมองถึงความสำเร็จของสังคม ถ้าเราอยากจะประสบความสำเร็จ
เหมือนกับญี่ปุ่น แล้วทำไมเราไม่ทำให้ท้องถิ่นเข้มแข็ง ทำไมเราไม่อนุรักษ์
สิ่งดี ๆ ของเราไว้ คือเรียนรู้ให้มันรอบด้าน ซึ่งสุดท้ายแล้วก็โยงไปถึง
เรื่องที่ผมเคยอ่านว่ามีนิสัยการเรียนรู้ของคนญี่ปุ่นอยู่สองอย่างที่น่าสนใจ
มาก ๆ อย่างแรกคือถ้าเขาสนใจอะไรขึ้นมาจริง ๆ แล้ว ก็จะสืบค้นไปให้
ถึงรากเลย คือขุดไปถึงรากแล้วเรียนรู้ว่าต้นรากจริง ๆ นี่เป็นยังง
ั้นแน่ หลังจากเข้าใจลึกซึ้งแล้วจึงค่อยข้ามพ้นไปและปรับเปลี่ยนของตนเอง
อีกอย่างหนึ่งก็คือว่าคนญี่ปุ่นมีนิสัยใคร่รู้ว่าคนอื่น ๆ รู้ลึกอย่างไรกับ
คนของเขาและประเทศของเขาบ้าง ซึ่งคนไทยเองกลับไม่ค่อยจะสงสัยว่า
ชาติอื่น ๆ รู้ลึกอย่างไรกับเราบ้าง และที่เขาู้ลึกกับเราอย่างนั้นเป็น
เพราะอะไร เท่าที่สังเกตดูคนไทยมักจะสนใจว่าตนเองคิดอย่างไรรู้สึก
อย่างไรกับชาติอื่น ๆ เสียมากกว่า ผมก็ไม่แน่ใจว่ามันเป็นเพราะวิธีการ
เรียนรู้หรือเปล่าที่ทำให้เราต่างกันขนาดนี้

(เมื่อพูดถึงเรื่องการเลียนแบบการพัฒนาของประเทศอื่น)

สำหรับเรื่องการเลียนแบบคนอื่นนั้น มีอยู่สองอย่างที่ผมเชื่อว่ามันอาจจะ
ไม่ได้ คือเรามักจะเลียนแบบแต่ความสำเร็จในด้านที่เราคิดไปว่ามันเป็น
ด้านดี ๆ สร้างสรรค์ แล้วเราก็กังขาคือจะไม่ยอมเรียนรู้จากเรื่องราวที่มันเกิด
ความผิดพลาดต่าง ๆ เอาเสียเลย อีกเรื่องหนึ่งก็คือเราอาจจะไม่ได้
เลียนแบบเหมือนเขาตั้งแต่แรกหรอก เราเอาของเขามาแล้วก็บิดมันให้
เป็นไปตามใจเราหรือตามที่มีอำนาจต้องการ

อย่างการที่ตัวแทนหมู่บ้านอุเมะจิมานี้ก็เป็นตัวอย่างที่น่าสนใจ
มาก (กรณีตัวอย่างหมู่บ้านอุเมะจิมะซึ่งเจแปนฟาวนด์ชันเคยจัดสัมมนา
พิเศษในหัวข้อ “ชุมชนมีชีวิตในญี่ปุ่น: จากวิถีแห่งท้องถิ่นสู่การพัฒนา
ที่ยั่งยืน” เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2550) คือคนญี่ปุ่นมาแล้วก็พูดถึงแต่
ความผิดพลาดเป็นหลักนะ คือทำโน่นทำนี่ ทำนั่นทำนั่น ผิดผิดไปหมดเลย
แต่เขาเรียนรู้บทเรียนแล้วเขาก็แก้ไขปรับปรุง ซึ่งผมคิดว่ามันเป็นจุดเริ่ม

ต้นของการเผยแพร่วัฒนธรรมที่คนญี่ปุ่นเองก็เผยแพร่ให้คนญี่ปุ่นรู้โดยไม่ปิดบังความผิดพลาด ความผิดพลาดนำไปสู่ความสำเร็จ ความสำเร็จนำไปสู่ความผิดพลาด มันอาจจะเป็นอย่างนั้นก็ได้ เรื่องราวของชาวบ้านอุเมะจิในหนังสือ *ประสบการณ์ยิ่งใหญ่ในหมู่บ้านเล็ก ๆ* ของคุณโอโตชิ นั้นเขียนให้คนญี่ปุ่นอ่าน ต่อมาคุณมุทิตาก็แปลให้คนไทยได้อ่านกัน แล้วก็มีการจัดกิจกรรมแบ่งปันทางวัฒนธรรมร่วมกัน มันทำให้เกิดการเรียนรู้ คนในสังคมไทยที่เขาทำสินค้าโอท็อป คนไทยที่ล้มลุกคลุกคลาน เขาก็ได้เห็นว่าคุณญี่ปุ่นเองก็เคยเป็นมายิ่งกว่า มันจะมีสายสัมพันธ์บางอย่าง เป็นสายสัมพันธ์ของความเป็นคนธรรมดา

สื่อกับการนำเสนอความพยายามของคนตัวเล็ก ๆ ในสังคม

เมื่อพูดถึงสื่อและบทบาทของสื่อในการนำเสนอความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม วงสนทนาได้หยิบยกเอากรณีตัวอย่างของสารคดีซึ่งออกฉายทางช่อง NHK ของญี่ปุ่นที่ชื่อ Project X มาพูดคุยกัน Project X เป็นชุดสารคดีที่นำเสนอเรื่องราวของการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ และการสร้างสรรค์โครงการต่าง ๆ ซึ่งสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจกันจากคนหลาย ๆ คน

ดวงใจ พี่อัป (คุณวาสนา) เขาเสนอว่าสารคดี Project X น่าจะสนับสนุนให้มีการแปลและเอาไปลงฉายทางช่องไทยที่บีเอสเนะคะ Project X เป็นซีรีส์ฉายถึงคนตัวเล็ก ๆ ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ ที่เขาพูดถึงกรณีของสายพาน...

วาสนา เป็นเรื่องของ การแก้ไขปัญหาระบบขนส่งมวลชนของญี่ปุ่น ยุคหลังสงคราม ตอนแรกที่ได้ดูเกี่ยวกับวิศวกรที่ช่วยกันคิดระบบตรวจตัวผู้โดยสารจำนวนล้าน ๆ คนต่อวัน โดยใช้เทคโนโลยีอย่างง่าย ๆ ที่ดัดแปลงจากม้วนเทป และการสังเกตการไหลเลื่อนของใบไม้ในกระแสน้ำมาปรับเป็นแผนที่หยอดผ่านช่องตรวจตรงทางเข้าของสถานี ที่เล่ามานี้ต้องบอกก่อนว่าพี่ไม่รู้ภาษาญี่ปุ่น แต่บังเอิญตอนอยู่ญี่ปุ่นสามเดือนเมื่อปี ค.ศ. 2003 ได้ดูของ NHK แล้วก็เดาเนื้อหาจากภาพที่เห็นเป็นส่วนใหญ่

สารคดีชุดนี้สะท้อนให้เห็นความพยายามของคนเล็ก ๆ ที่จะมาช่วยกันทำงานให้กับสังคมในภาคส่วนต่าง ๆ โดยที่ไม่ได้คิดถึงเรื่องชื่อเสียง ไม่ได้คิดว่าเขาจะมาหาประโยชน์เรื่องลิขสิทธิ์ทางปัญญาในภายหลัง แจง (อ.ดวงใจ) พูดถึงว่าบางตอนนำเสนอประเด็นความพยายามของชาวบ้านที่จะรักษาทรัพยากรท้องถิ่นเอาไว้ ที่คิดว่าสารคดีแบบนี้เป็นรายการที่คนไทยได้มีโอกาสดูน่าจะช่วยให้เห็นว่าญี่ปุ่นสร้างประเทศตัวเองขึ้นมาเป็นมหาอำนาจทุกวันนี้ต้องผ่านอะไรมามากมายแค่ไหน แต่ละคนต้องช่วยกันเสียสละอย่างไร แล้วมันอาจจะจุดประกายให้คนไทยย้อนกลับมาดูสังคมตัวเอง ต่อไปเราก็น่าจะมีสารคดีที่ค้นหาเรื่องราวที่คล้ายคลึงกัน ที่คิดว่าเจแปนฟาวน์เดชันถ้าช่วยสนับสนุน (การนำสารคดีญี่ปุ่นชุดนี้มานำเสนอในประเทศไทย) ได้จะดีมาก

ดวงใจ ปัญหาต่าง ๆ ที่เขาพูดถึงเบื้องหลังการพัฒนาเนะ หลาย ๆ กรณีถูกทำเป็นหนังสือสารคดีเพื่อจะเล่าเรื่องราวว่ามันเกิดอะไรขึ้น เช่น เรื่องของสิ่งแวดลอม เรื่องของทรัพยากรท้องถิ่นที่มีนายทุนเข้าไป มีการแก้ปัญหาแต่ละกรณี ตัวอย่างหนึ่งที่เขาเห็นคือที่เกาะอิซึฮะชิ อยู่ในจังหวัดโอกินาวา เห็นว่าระหว่างชาวบ้านกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขามาคุยกันเลย ทะเลาะกันเลยนะ เพราะมันมีเวทีอย่างนั้น มีเวทีจริง เป็นประเด็นร้อนเลย เรื่องที่มีการซื้อขายที่ดินกัน เราคิดว่าเราน่าจะ

เลือกเรื่องที่มีมันเกิดขึ้นในสังคมไทยตอนนี้มาคุยกันแลกเปลี่ยนกัน ไปหา มาว่าเมืองไทยก็มีแบบนี้เหมือนกัน แล้วเบื้องหลังนี่คนที่เขาทำดี ๆ หรือ คนที่เขาตั้งใจจะทำเป็นยังงี้ ลองมาดูแล้วอาจจะตั้งคำถามว่าทางแก้มันควรเป็นยังงี้ หรือแค่ไปเสนอทางให้เห็นว่าในแนวทางของญี่ปุ่นนั้น เขาแก้กันแบบนี้แล้วของไทยน่าจะแก้กันแบบไหน เราคิดว่าตรงนี้น่าจะทำให้เห็นภาพที่สมบูรณ์แล้วจะเห็นทางออกทางแก้ มันน่าจะเป็นแบบนี้ละคะ **วาสนา** เท่าที่พี่ได้มีโอกาสดู แทบทุกคนที่ทางรายการสารคดี (Project X) เชิญมาคุยกับพิธีกร ล้วนแต่เป็นคนที่เราเรียกได้ว่าเป็น “ชาวบ้าน” จริง ๆ แล้วคนพวกนี้เขาไม่ได้อะไรเป็นรางวัลในชีวิต หมายถึงในรูปแบบของชื่อเสียงหรือทรัพย์สินเงินทอง แต่อย่างน้อยก็สืบสามสิบปีให้หลังเรามาให้การเคารพยกย่องเขาผ่านรายการนี้ มันต่างจากการมาเชิดชูใครคนใดคนหนึ่งให้เป็น วีรบุรุษวีรสตรีแบบข้ามคืน โดยเอาข้อมูลมานำเสนอแบบจบจบจย และให้คนโหวตให้คะแนน ซึ่งพี่เห็นปรากฏการณ์แบบนี้ว่านี่กำลังเริ่มมาเยือนสังคมไทยแล้ว พี่คิดว่าการสร้างฮีโร่ข้ามคืนแบบหลังนี้อันตรายมาก เพราะคนที่คิดว่าตัวเองดีเนะอาจจะสร้างปัญหาพอ ๆ กันหรือมากกว่าคนที่เราเห็นว่าเลวก็ได้

ความรู้ที่คนทั่วไปเสพได้

JF คิดว่าสื่อควรมีบทบาทในการเชื่อมโยงประสานเพื่อให้ความรู้กับคนในสังคมไทยอย่างไรบ้าง

มุทิตา ขอเสนอในฐานะผู้บริโภคสื่อ มารู้สึกมานานแล้วว่าเมืองไทยมันมีสื่ออยู่สองประเภทอย่างที่ว่ากัน คือสื่อที่ง่ายเหลือเกิน กับสื่อที่ยากเหลือเกิน ทำยังไงจะให้มันมีสื่อตรงกลางขึ้นมาบ้าง

กรินทร์ และก็มีความต้องการของข้อมูล ไม่ปิดเป็น

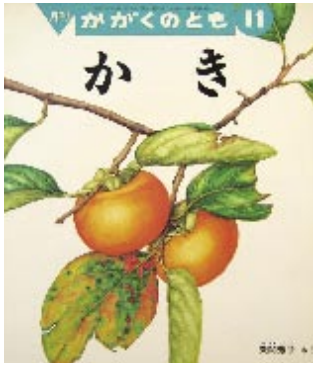
มุทิตา ไม่ปิดเป็น เสพอาจจะไม่ง่ายมากแต่ก็ไม่ยาก อย่างตอนอยู่ที่ญี่ปุ่นก็เคยเห็นหนังสือบูโกะเล่มเล็ก ที่เป็นเรื่องวิชาการ แต่เขาเอม่าย่อยให้มันง่ายแล้วราคามันก็ถูกมาก เล่มหนึ่งเรากินก๋วยเตี๋ยวสามหมึงยังไม่ได้เลย ซึ่งเขาก็เคยซื้ออ่านมาหลายเล่ม อย่างเด็กมัธยมปลายถึงมหาวิทยาลัยและคนทั่วไปก็อ่านรู้เรื่อง ซึ่งจริง ๆ แล้ว ในยุคนี้ คนที่เขาพัฒนาไปถึงตรงนั้นแล้วมันก็มี แต่อาจจะยังไม่ถึงขั้นวิชาการอย่างที่สกว. (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย) หรือ หน่วยงานอื่นที่ทำงานอยู่ ซึ่งเขาเป็นบันไดไปไม่ถึง แต่เขาเป็นขึ้นมาได้ประมาณสักห้าหกชั้นแล้ว ตรงกลางนี่ละทำยังไงให้มันเกิดขึ้นมา

กรินทร์ ผมว่ามันเป็นปัญหามาก ๆ ในการรับรู้ของคนไทย ที่อะไร ๆ ต้องง่ายเข้าใจก่อน แล้วเรื่องนี้ก็เป็นเรื่องที่ผมเองไม่ค่อยจะเชื่อ เมืองไทยเราดูเหมือนว่ามีเรื่องที่จะเป็นอย่างนั้นเท่านั้น แต่ถ้าเราเปิดโอกาสให้มีทางเลือก อย่างที่คุณว่ามาคือมันมีอยู่สองอย่างคือง่ายมากกับยากมาก เราน่าจะเริ่มให้มีอะไรที่มาดึงคนที่ชอบอะไรง่าย ๆ ให้มาเจอตัวนี้ก่อน แล้วค่อยให้เขาเลือกว่าเขาจะเรียนรู้อะไรที่มันลึกซึ้งยิ่งขึ้นได้ไหม ถ้าหากเราเป็นสังคมที่ค่อยแต่จะเอาอะไรที่มันง่าย ๆ อยู่เสมอ ในขณะที่เดียวกันมีอีกก่อนหนึ่งที่ยาก ๆ แล้วมันจะไปถึงกันได้ยังไง

JF ถ้ามองกลับไปญี่ปุ่น อย่างสื่อญี่ปุ่นนี่เป็นยังไง

กรินทร์ ยกตัวอย่างหนังสือประกอบการเรียนวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กที่เป็นหนังสือภาพ ลองเทียบกับหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ของเด็กไทยดู ผมบอกเลยว่าเรื่องพวกนี้ใช้เงินเท่ากันก็ได้ ใช้ระยะเวลาอาจจะยาวกว่านิดหนึ่ง การใช้ทรัพยากรก็แทบจะไม่ต่างกัน

ผมคิดว่า ถ้าพูดแบบตัดตอนเลยนะ สังคมไทยคงจะต้องมี

ความเป็นผู้ใหญ่มากกว่านี้ คงต้องมีวุฒิภาวะสูงพอที่จะเข้าใจว่าการดูหนังไม่ใช่แค่เรื่องของเด็ก การดูหนังมีหลายแบบนะ แต่ถ้าสังคมไทยไม่ยอมโต คือยังไม่เข้าใจว่าการดูหนังไม่ใช่เรื่องของเด็กเท่านั้น

วัฒนธรรมญี่ปุ่นพื้นฐานอย่างหนึ่งที่ไทยรับเข้ามาคือการดูหนัง แต่การดูไม่ได้มีอย่างเดียว หนังสือ

ภาพและการดูหนังที่เป็นความรู้ก็มีมากมาย การดูหนังหลายต่อหลายเรื่องก็มีคุณค่าทัดเทียมกับวรรณกรรมดี ๆ ได้เลยทีเดียว แล้วมันก็เป็นเรื่องของธุรกิจข้ามชาติขนาดใหญ่และก็ยังเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมข้ามวัฒนธรรมอีกด้วย ในขณะที่สังคมไทยมักจะดูถูกคนอ่านและคนเขียนการ์ตูน ใครเป็นนักเขียนการ์ตูนก็มักจะโดนดูแคลนว่าเป็นพวกไร้สาระ ไม่รู้จักโต คือผมจะบอกว่าจริง ๆ แล้วบรรดาผู้ใหญ่ในเมืองไทยที่บอกว่าการ์ตูนเป็นเรื่องเด็ก ๆ ไม่รู้จักโตนี่ต่างหากที่เป็นพวกไม่รู้จักโต

เรามีการพูดจาเรื่องการบูรณาการกันมากมายในประเทศไทย ถ้าวัดห็นมามองหนังสือประกอบการเรียนวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กญี่ปุ่นเล่มนี้เราจะเห็นว่าหนังสือภาพนั้นสามารถจะบูรณาการอะไรเข้าด้วยกันไว้ได้บ้าง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องธรรมชาติ ความงาม การสัมผัสที่ละเอียดอ่อน วิทยาศาสตร์ ศิลปะ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน สภาพแวดล้อม ความเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล อาหารการกิน ความสัมพันธ์ในครอบครัว เป็นต้น แล้วการเปรียบเทียบกระบวนการเรียนรู้ของเด็กไทยกับญี่ปุ่นนั้น ตำราเรียนของเด็กไทยกับญี่ปุ่น คนไทยก็มักจะมองแต่ว่าญี่ปุ่นมันเครียด แข่งขันกันจนต้องฆ่าตัวตาย มันก็จริง ไม่ปฏิเสธ แต่เราก็ควรเรียนรู้ส่วนอื่น ๆ ด้วย ลองดูสิครับว่าเด็กญี่ปุ่นอ่านหนังสือเรียน หนังสือประกอบการเรียนแบบไหน เด็กไทยอ่านหนังสือแบบไหน แบบเรียนไทยนะ

เราอาจจะมองออกไปจากเรื่องหนังสือด้วยก็ได้ แต่อะไรบางอย่างที่มันเป็นสื่อกลาง ๆ ที่สามารถจะดึงคนจากเรื่องง่าย ๆ เข้ามาหาเรื่องกลาง ๆ

ดวงใจ จริง ๆ แล้วเมืองไทยมีปัญหาเรื่องสื่อเยอะ เรื่องสื่อกลาง ๆ แบบนี้ เพราะว่ามันงานวิจัยเยอะไปหมดที่ สกว. ทำ แต่ไม่มีคนมาคอยให้มันอ่านรู้เรื่อง งานวิชาการมันถึงไปอยู่ที่งานวิจัยหมดเลย งานที่มันขึ้นหิ้งนะดี ๆ ทั้งนั้น หลาย ๆ อย่างอยู่บนนั้นหมด คนไทยก็เลยไม่รู้เลย รู้แต่กลุ่มคนที่ทำวิจัยแล้วก็หายไปนะ

การศึกษากับพัฒนาการของเด็ก

วาสนา พอดีที่คุยกันก่อนหน้านี้ ต้องขอขยายความคำว่าสื่อนะ มันไม่ใช่แค่สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุโทรทัศน์อย่างเดียว แต่ที่หมายรวมไปถึงสื่อในการเรียนรู้รอบตัวเราทุกคน ฟันถึงถึงความสำคัญของการศึกษาของเด็ก การเรียนรู้ของเด็ก ๆ ว่าเป็นกุญแจสำคัญในการแก้ปัญหาที่ผู้ใหญ่สร้าง ถ้าเป็นไปได้ ทำยังไงเจแปนฟาวน์เดชั่นถึงจะเข้ามาช่วยตรงส่วนนี้ พี่อาจจะเข้าใจผิดก็ได้ เพราะไม่เคยได้เรียนในระบบการศึกษาของญี่ปุ่นจริง ๆ แต่เท่าที่เคยได้อ่านมาในหนังสือ (โต๊ะโต๊ะจัง เด็กหญิงช่างหน้าตาต่าง และหนังสือวรรณกรรมสำหรับเด็กเล่มอื่น ๆ) รู้สึกว่าระบบการศึกษาของเด็กญี่ปุ่น สอนให้เด็กละเอียดอ่อน รักและเคารพธรรมชาติ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

กรินทร์ ซึ่งผมก็ไม่รู้สำหรับเรื่องนี้มันเป็นเรื่องที่มีการเปลี่ยนแปลงในภายหลังเมื่อไหร่หรือเปล่า หรือมันอาจจะไม่ได้เป็นแบบนี้มาตั้งแต่แรก ตอนแรกอาจจะเอนเทคนิคนั้นอุตสาหกรรม คิดเก่งคำนวณเก่งตั้งแต่เด็ก หรือว่ามันมีความละเอียดอ่อนนี้อยู่ตั้งแต่แรกและยังไม่เคยขาดตอน อันนี้น่าสนใจมากตรงที่เขาแข่งกันตั้งแต่เด็ก ๆ เลยเหมือนคนไทยหรือเปล่า หรือว่าเขามีช่วงที่ยังไม่แข่ง แล้วค่อยไปแข่งกันหลังจากนั้นไปแล้ว

วาสนา ช่วงก่อนจะแข่งนี่แหละที่พี่ (ขอเดา) ว่าญี่ปุ่นเขาปลูกฝังให้เด็กรักธรรมชาติ ออกไปสัมผัสกับของจริง ได้เห็นด้วยตา ได้สัมผัสด้วยมือ มีเรื่องจริงที่เป็นเรื่องตลกปนเศร้า คือน้องที่เป็นอาจารย์สอนหนังสือในมหาวิทยาลัยชั้นนำของไทย เขาพา นักศึกษา นักรถไฟไปต่างจังหวัด แล้วนักศึกษาออกมาออกไปนอกหน้าต่างแล้วถามว่านั่นอะไรนะ ซึ่งมันคือควายนะ แต่เขาไม่รู้จัก น่าเป็นห่วงมาก นี่ขนาดเด็กมหาวิทยาลัยนะ

กรินทร์ เราเติบโตมาโดยที่เราเรียนรู้สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวในยุคของเรา ซึ่งเราคิดว่ามันเป็นเรื่องพื้นฐาน แต่มันไม่จำเป็นว่าเด็กรุ่นนี้จะรู้เหมือนเรานะ แล้วสำหรับญี่ปุ่น ถ้าตอนที่เด็กญี่ปุ่นเข้าสู่ระบบการศึกษา ถ้าเขายังไม่ต้องแข่งตั้งแต่แรก อันนี้เป็นเรื่องจริงหรือเปล่า ผมคิดว่ามันเป็นประเด็นนะ เพราะว่าถ้าในบ้านเมืองที่มีการแข่งขันสูงอย่างนั้น ถ้าญี่ปุ่นยังเปิดโอกาสให้เด็กเล็กยังไม่ต้องแข่งขันตั้งแต่แรกนั้นะ ผมคิดว่ามันน่าสนใจ

มุทิตา แต่คิดว่าที่นั่นมีการสอบเข้าตั้งแต่เด็กแล้วนะ สอบเข้าประถมหนึ่งก็มี

วาสนา พี่มีทฤษฎีส่วนตัวที่เคยเสนอไปตอนเขียนบทความเมื่อวันเด็กไว้ว่า พี่เชื่อว่าวัยเด็กที่ยืดออกไปได้ มันจะมีผลกับวัยผู้ใหญ่ที่จะตามมาว่าเขาจะเป็นผู้ใหญ่เช่นไร ความคิดนี้นั้นมาจากตอนที่ไปฟังสัมมนาเรื่องโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์เมื่อหลายปีก่อน เขาพูดถึงวิวัฒนาการของมนุษย์ว่า เผ่าพันธุ์มนุษย์สามารถพัฒนาแยกมาจากพวกลิงได้ เพราะมนุษย์มีโอกาใช้เวลาในวัยเด็กได้ยาวกว่าเมื่อเทียบกับลิง พี่คิดว่า การปล่อยให้เซลล์สมองของเด็กมีโอกาสเติบโตของงาม โดยไม่ถูกระงับบางอย่างครอบงำตั้งแต่เล็ก ๆ มันจะช่วยให้เด็ก ๆ มีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น แต่ทุกวันนี้ เท่าที่สังเกตดู พี่เห็นปรากฏการณ์ที่เด็ก ๆ ถูกบ่มแก่ส เร่งให้โตเป็นผู้ใหญ่ กลายเป็นนักบริโภค (นิยม) และคลั่ง (การเป็น) ดาราตั้งแต่อายุน้อย ๆ ลองคิดดูว่า ยุคหน้าถ้าต่อไปทั่วโลกมีแต่คนที่เหมือน ๆ กันหมด จะน่ากลัวขนาดไหน มันไม่มีความหวัง (ว่าอนาคตจะดีขึ้น)นะ แต่ถ้าเราสามารถเอาวรรณกรรมเด็กที่ดี ๆ ของญี่ปุ่นมาให้กระทรวงศึกษาฯ (ของไทย) พิจารณาว่าเป็นหนังสืออ่านนอกเวลาสำหรับตั้งแต่ชั้นประถม และนอกจากสื่อหนังสือแล้วก็มีหนังสือการ์ตูนที่ดี ๆ ที่ส่งเสริมให้เด็กรักธรรมชาติ (อย่างของ Hayao Miyazaki) สื่อดี ๆ พวกนี้ให้เด็ก ๆ เขาได้ดูเถอะ เรื่องนี้น่าจะส่งต่อให้นักการศึกษา คนที่มีใจห่วงใยเยาวชนรุ่นต่อไป

กรินทร์ อย่างน้อยก็อาจจะช่วยเปิดมุมมองว่าการศึกษาและวัฒนธรรมของญี่ปุ่นไม่ได้มีแต่การแข่งขัน ความรุนแรง ความเครียด กระโดดตึกอะไรอย่างนี้เท่านั้น C

* ขอขอบคุณ คุณกริยา แยมปัส้ม, คุณพวงมณี บุญเลี้ยง, คุณมารุต เหล็กเพชร, คุณมุทิตา พานิช และ อ.กรินทร์ กลิ่นขจร เอื้อเฟื้อภาพประกอบบทความและภาพเพื่อจัดทำปก

• Special article

Cool Japan พลังทางวัฒนธรรม

โดย อรรถ ขุนนาค

ในทศวรรษที่ 80 วงการแฟชั่นทั่วโลกต่างจับตามองดีไซน์เนอร์ชาวการ์ตูนอย่าง อิซเซ มิยาเกะ, โยจิ ยามาโมโตะ และคาวาคูโบะ เรอิ แห่งกอม เด การ์ซอง และกลายเป็นต้นแบบของสไตล์แฟชั่นจนถึงปัจจุบัน

ในปี 2001 และปี 2002 เว็บไซต์ที่ให้บริการค้นหาข้อมูลอย่าง “Lycos” นั้น จำนวนคำค้นหาที่มาเป็นอันดับ 1 สองปีซ้อนคือคำว่า “Dragonball”

โดราเอมอน เป็นทูตวัฒนธรรมที่ทำให้คนทั่วโลกรู้จักญี่ปุ่นมากที่สุด มากกว่านางงามจักรวาลชาวญี่ปุ่น 2 คน และมากกว่าเอกอัครราชทูตคนใดที่เคยปรากฏในประวัติศาสตร์การทูตญี่ปุ่น

“โอตาคุ” กลายเป็นคำใหม่ที่ถูกบรรจุในพจนานุกรมคำยืมจากภาษาญี่ปุ่นไปทั่วโลก ต่อจาก คาราโอเกะ ซูชิ ซามูไร เกอิชา กิโมโน

ห้าแยกอันคลาคล่ำด้วยผู้คนและไฟนีออนของชินจูกุ กลายเป็นแลนด์มาร์คแห่งใหม่ของประเทศญี่ปุ่นที่ถูกผลิตซ้ำแล้วซ้ำเล่าในภาพยนตร์และสื่อต่าง ๆ เมื่อจะบอกถึงสถานที่ความนิยมญี่ปุ่น และทำให้นักท่องเที่ยวทุกคนจะต้องไปถ่ายรูปที่นั่นเพื่อเป็นการแสดงหลักฐานของการมาถึงญี่ปุ่น

ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมสมัยนิยม (Popular Culture) ที่มีต่อภาพลักษณ์ของประเทศญี่ปุ่น สิ่งที่ถูกกล่าวมาเหล่านี้ได้เข้ามาแทนที่ภาพของญี่ปุ่นในแบบของแท้และดั้งเดิม (Authenticity) เสื้อผ้า “พลีท พลีส” ของอิซเซะ มียาเกะ แทนที่กิโมโน ดรากอนบอล แทนที่นักสู้แบบซามูไร ห้าแยกชิบูย่าแทนที่วิหารทองคินคาคุจิ กลายมาเป็นภาพแบบฉบับใหม่ของญี่ปุ่น แทนการผลิตซ้ำไปซ้ำมาของภาพมายาคติแบบดั้งเดิมของญี่ปุ่นที่ตกอยู่ใต้อำนาจของบูรพาคติศึกษา (Orientalism)

สิ่งเหล่านี้กลายเป็นแรงหนุนพลังสำคัญของประเทศ แทนพลังของประเทศในยุคโมเดิร์นนิซึมที่มองเห็นด้วยตาเฉกเช่นฮาร์ดแวร์อย่างกองกำลังทหาร เศรษฐกิจ เป็นต้น อันเป็นสิ่งที่วัดค่าพลังของประเทศนั้น ๆ ได้ด้วยตัวเลขที่มองเห็น หรือการทุ่มงบประมาณแบบเต็มเม็ดเต็มหน่วยเพื่อพัฒนาไปตรงจุดนั้น สิ่งเหล่านี้มีนักวิชาการอย่าง โจเซฟ ไน (Joseph S. Nye, Jr.) เรียกมันว่า “ฮาร์ด พาวเวอร์” และช่วงหลังเหตุการณ์ 911 เป็นต้นมา เรื่องพลังทางทหารเป็นสิ่งที่ถูกหยิบยกมาเน้นย้ำกันอีก แต่พลังอีกด้านหนึ่งที่โน้มน้าวใจในเรื่องของการพัฒนาประเทศนั่นก็คือ **วัฒนธรรม** ที่เขาเรียกมันว่า “ซอฟต์ พาวเวอร์”

“ซอฟต์ พาวเวอร์” เป็นสิ่งที่สร้างรายได้มหาศาลแก่ประเทศทั้งในทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ผลพลอยได้ก็ตามมาอีกนั่นก็คือภาพลักษณ์ของประเทศดีขึ้น ประเทศที่เป็นต้นแบบในการประสบความสำเร็จในเรื่อง “ซอฟต์ พาวเวอร์” อย่างมากที่สุดนั่นก็คือประเทศอเมริกา เพียงแค่ธุรกิจฮอลลีวูดนั้นทำรายได้มหาศาลแก่อเมริกาเป็นอย่างยิ่ง ส่งผลในการดึงดูดธุรกิจอื่น ๆ ให้รุ่งเรืองตามมา และสร้างอาณานิคมแบบใหม่นั้นก็คืออาณานิคมทางวัฒนธรรมหรืออาณานิคมทางปัญญาขึ้นมา ประเทศญี่ปุ่นเห็นความสำเร็จตรงจุดนี้ รวมถึงทรัพยากร “ซอฟต์ พาวเวอร์” ของญี่ปุ่นนั้นมีอยู่มากมาย สมควรที่จะดักตวงผลประโยชน์จากจุดนี้ให้เกิดประโยชน์ได้มากที่สุด

การ์ตูน สินค้าคาร์แรกเตอร์ เพลงเจ-ป๊อป ภาพยนตร์การ์ตูน เกมส์ สิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ ไปจนถึงริงโทนเรียกเข้าของโทรศัพท์มือถือ สิ่งเหล่านี้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่ขายดีของญี่ปุ่นในยุคนี้ ยอดขายของสินค้าเหล่านี้เริ่มมาแรงแข่งโค้งสินค้าแนวไฮเทคซึ่งเป็นหน้าเป็นตาของญี่ปุ่นมาโดยตลอด และเมื่อประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ออกอย่างเกาหลี และจีนให้ความสำคัญกับธุรกิจประเภทนี้หรือที่เรียกว่า “คอนเทนต์ บิซซิเนส” และประสบความสำเร็จอย่างงดงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกาหลีที่สามารถใช้ซอฟต์แวร์แทรกแซงกอบโกยรายได้จากประเทศญี่ปุ่นไปได้มากมาย เกิดกระแสเกาหลีฟีเวอร์ หรือ “ฮันริว” ขึ้นในประเทศญี่ปุ่นและมาเป็นเวลานานเกินกว่าการทำนายของเหล่าเทรนด์เซตเตอร์ ซึ่งออกมาฟันธงพยากรณ์ทุกต้นปีถึงเทรนด์ต่าง ๆ ว่า “ฮันริว” จะต้องจบสิ้นสูญพันธุ์ในทุกปีใหม่ ทว่าอาการไข้เกาหลีก็ไม่มีท่าทีที่จะสร้างเอาเสียเลย ญี่ปุ่นจึงเกิดการประหวั่นพรั่นพรึงจากที่เคยคิดว่าตนเองเป็นเจ้าของในคอนเทนต์บิซซิเนสแห่งเอเชีย แต่อาการไข้เกาหลีนั้นก็ดูเหมือนจะระบาดไปทั่วเอเชีย แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของรัฐบาลเกาหลีในการวางแผนการตลาดตรงจุดนี้ รัฐบาลญี่ปุ่นจึงไม่ได้นิ่งนอนใจ ออกนโยบายในการสนับสนุนคอนเทนต์บิซซิเนสอย่างเต็มที่

ในการส่งเสริมคอนเทนต์บิซซิเนส เพื่อให้วิสัยทัศน์ของคนในประเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รัฐบาลญี่ปุ่นได้เสนอแนวคิดร่วมโดยเสนอเป็นอักษรย่อ A-E ได้แก่

All Japan

หมายถึงการให้ความร่วมมือกันทั้งภาครัฐและเอกชนโดยต่อเนื่องประสานกัน

Brand Japan

หมายถึงการที่จะทำให้แบรนด์ญี่ปุ่นนั้นพัฒนาและวางแผนการตลาดสู่โลก

Cool Japan

หมายถึงเป้าหมายที่จะทำให้ญี่ปุ่นเท่และดูดี

Digital Japan

หมายถึงทำให้เป็นระบบดิจิทัล และเป็นเครือข่ายที่จะตอบสนองได้เต็มที่

E-Tech Japan

ให้การสนับสนุนในการพัฒนาและวิจัยเทคโนโลยีใหม่ล่าสุด

โดยเฉพาะการเสนอภาพให้ชัดเจน รัฐบาลญี่ปุ่นใช้ตัว C Cool Japan เป็นจุดขาย โดยเน้นไปที่วัฒนธรรมสมัยนิยม ขณะเดียวกัน วัฒนธรรมชั้นสูงอย่าง วรรณกรรมของ มุราคา มิ ฮารูกิ หรือ โมเดิร์นเซน ก็เป็นจุดขายในคอนเทนต์บิซซิเนสของประเทศญี่ปุ่น ดูเหมือนว่าญี่ปุ่น กำลังจุดกระแส Japonism หรือญี่ปุ่นนิยมให้กลับมาฮือฮาอีกครั้ง หลังจากศิลปินแนวประทับใจนิยมเป็นผู้จุดกระแสในวงการศิลปะในช่วง ครึ่งหลังศตวรรษที่ 19 โดยเป็นญี่ปุ่นนิยมในวัฒนธรรมชั้นสูง ทว่าในต้น ศตวรรษที่ 21 นี้ กระแสนี้กลับมาใหม่โดย น่าจะเรียกว่าเป็น Neo-Japonism หรือญี่ปุ่นนิยมใหม่ โดยในครั้งนี้เป็นญี่ปุ่นนิยมในวัฒนธรรม มวลชน แต่ความน่าสนใจของต้นตอการเกิดปรากฏการณ์นี้ทั้งสองครั้ง เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมมวลชน อย่างภาพพิมพ์ไม้อย่าง “อุกิโยเอะ” ที่ กลายเป็นต้นแบบของแนวศิลปะสกุลประทับใจนิยม และวัฒนธรรมป๊อป อย่างการ์ตูนที่กลายเป็นกระแสญี่ปุ่นนิยมใหม่ในปัจจุบัน

นโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมคอนเทนต์บิซซิเนสอย่างเป็นทางการ รัฐบาลญี่ปุ่นนั้นก็คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวญี่ปุ่นภายใต้ แคมเปญ “โยโกะโฮะแฉแปน” เพื่อเป็นการดึงดูดคนเข้ามาสัมผัสประเทศ ญี่ปุ่นเพิ่มแพนพันธ์ุแท้ในวัฒนธรรมญี่ปุ่น และคนเหล่านี้จะกลายเป็น ตัวกลางในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์นโยบายการส่งเสริมคอนเทนต์

บิซซิเนสให้แพร่ขยายไปในวงกว้าง ทว่านโยบายในการป้องกันการก่อ วัฒนธรรมของรัฐบาลญี่ปุ่นเป็นนโยบายที่สวนทางกับแคมเปญนี้เป็น อย่างยิ่ง การเพิ่มมาตรการคุมเข้มในการตรวจคนเข้าเมืองของประเทศ ญี่ปุ่นล่าสุดที่ถึงขั้นมีการสแกนลายนิ้วมือและถ่ายภาพสร้างการร่อ การทำธุรกรรมศุลกากรให้ยาวนานยิ่งขึ้น (จากเดิมที่กักนานอยู่แล้ว) ทำให้ เส่นห์การท่องเที่ยวหมดไปเป็นกอง

อีกหนึ่งนโยบายอย่างเป็นทางการก็คือการเพิ่มจำนวน นักศึกษาต่างชาติในประเทศญี่ปุ่น การให้ทุนการศึกษาหรือการสนับสนุน ให้มหาวิทยาลัยในญี่ปุ่นรับนักศึกษาต่างชาติเพิ่มขึ้น นอกจากจะเป็น การแก้ไขปัญหาเรื่องประชากรรุ่นใหม่ลดลงและทำให้ประชากรนักศึกษา ระดับมหาวิทยาลัยน้อยลงตาม สร้างความสั่นคลอนแก่สถาบันการ ศึกษาชั้นสูงของญี่ปุ่นหลายแห่งแล้ว การที่เข้าศึกษาในประเทศญี่ปุ่น เป็นแรมปีนั้นทำให้เกิดทรัพยากรบุคคลที่มีความเข้าใจในสินค้าคอน เทนต์บิซซิเนสเป็นอย่างดี เท้ากับว่าประเทศญี่ปุ่นสร้างพนักงานขาย อันมีคุณภาพ สร้างแฟรนไชส์ที่เข้าใจสัญญา สร้างแพลตฟอร์มที่รักษา คอนเซ็ปต์ของสินค้า อันเป็นตัวคนกระจายไปทั่วโลก

หลักฐานที่แสดงให้เห็นชัดเจนเป็นอย่างยิ่งนั้นก็คือตัว ผู้เขียน ที่กำลังถ่ายทอดเรื่องราวคอนเทนต์บิซซิเนสอยู่เบื้อง C

เกี่ยวกับผู้เขียน: อรรถ บุนนาค ลูกครึ่งไทย-ญี่ปุ่น นักแปลและล่ามไทย-ญี่ปุ่นผู้มากประสบการณ์ บรรณาธิการวรรณกรรมแปลร่วมสมัยจากภาษา ญี่ปุ่นเป็นไทย รวมถึงเป็นคอลัมนิสต์ให้กับนิตยสารหลาย ๆ เล่ม ได้รับทุนรัฐบาลญี่ปุ่นเพื่อศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและเอกที่มหาวิทยาลัยโตเกียว ศึกษาต่างประเทศ ปัจจุบันเป็นเจ้าหน้าที่อาวุโสส่วนวิเทศสัมพันธ์ สำนักกรรมการผู้จัดการ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

• Special article

Cool Japan

Artch Bunnag

In the 1980s the fashion world had to look its eyes on avant-garde designers from Japan, such as names of Issey Miyake, Yohji Yamamoto and Kawakubo Rei of Comme des Garçons who have been fashion icons until now.

In 2001 and 2002 the word with the highest number of searches in the search engine “Lycos” was “Dragonball”.

Doraemon is the cultural ambassador who has been most successful in introducing Japan to the world, more successful than two Miss Universe’s from Japan and more successful than any ambassadors in the history of Japanese diplomacy.

“Otaku” is a new word in Japanese dictionaries being used around the world, following words like Karaoke, Sushi, Samurai, Geisha and Kimono.

The colorful and always busy intersection of Shibuya with a large number of pedestrians is a new landmark of Japan which has been reproduced again and again in movies and media when they try to give the hint of Japan. The result is the trend of tourists taking their photos at Shibuya as evidence of visiting Japan.

The above phenomenon declares the influence of popular culture on the image of Japan. It is replacing the traditional image of Japan or the traditional Japan as we used to know it; replacing the Kimono with Issey Miyake’s “Pleat Please”, Samurai with Dragonball and the golden pavilion of Kinkakuji with the Shibuya intersection. They are becoming the new images of Japan instead of the repeatedly reproducing the old perception of Japan which was influenced by the idea of Orientalism.

All these have become the important supporting forces of a nation and are substitutes for the obvious forces in the era of Modernism, which are hardware such as army or economy. The hardware index can estimate the power of a country in obvious numbers, so the budget can be fully spent to develop those particular areas. Joseph S. Nye, Jr., an American academic, called them “Hard Power”; after the 911 incident, the army power has been focused again. However, the other power that Nye sees as equally important in the success of a nation is culture, or as he called it “Soft Power”.

“Soft Power” can bring tremendous income directly and indirectly for a country. An additional benefit is the better image of that country. The model of the most successful country in adopting soft power is the United States of America. Only Hollywood businesses themselves bring great amounts of income for America and their success brings about the following prosperity of other

businesses. This also results in building a new type of colony that is a cultural or intellectual colony. Japan whose “soft power” resources are abundant witnesses this success and sees the benefits which can be obtained from this point.

Cartoons, character products, J-pop music, animation, games, publishing, movies, TV dramas including mobile phone’s ringtones, all these items are popular cultural products of Japan at present. Moreover, they tend to outsell hi-technology products which have always represented Japanese exports. Recently, the countries in East Asia like South Korea and China have been focusing their activities on “content business” and also are beautifully accomplished. Especially South Korea which can use soft power to make an income from the Japanese market; there has been the trend of Korean fever or “Hanryu” in Japan, and the trend has lasted longer than anyone expected, despite the claim which some trend setters announce every New Year that “Hanryu” would end in that year. This Korean fever continuing to spread all over Asia seems to have shaken Japan which used to be the big player in Asian content business. This phenomenon shows the success of the marketing plan from the Korean government. Therefore, from this challenge the Japanese government came up with its own policy to fully support the content business.

To support the content business, in order to guide the vision of the whole nation in the same direction, the Japanese

government proposes the overall concepts in “A-E”

“All Japan” is the harmonious cooperation of the government sector and private sector.

“Brand Japan” is the plan to develop Japanese brands and produce global marketing

“Cool Japan” is the objective to make Japan look cool.

“Digital Japan” is to create digital systems which will be fully responsive.

“E-Tech Japan” is the plan to give support in developing and researching the latest technology.

In order to give the clear picture, the Japanese government uses C – Cool Japan as the selling point by focusing on pop culture. However, high culture, such as modern Zen or Murakami Haruki’s novels is still the selling point of Japanese content business. It seems as if Japan is reinventing “Japonism” again. The trend of Japonism was triggered in the latter part of the 19th century among the western art scene by Impressionist artists, and Japanese culture portrayed in that trend was high culture. Nevertheless, at the beginning of the 21st century, the comeback of this trend which might be called Neo-Japonism is mainly about popular culture. The interesting point is that the resources of both phenomena are folk culture; it was “Ukiyo-e” Japanese woodblock prints, a kind of Japanese folk culture which inspired Impressionism art genre, and it is pop culture such as Manga which has become the new trend of Neo-Japonism at present.

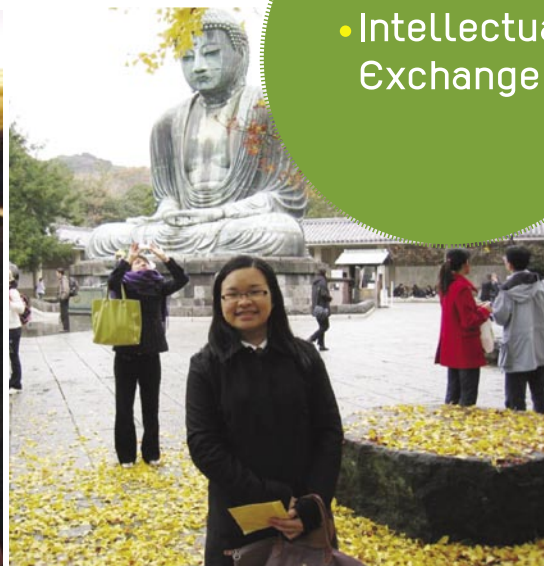
One of the Japanese government’s policies in obviously supporting content business is the promotion of Japanese tourism under the campaign “Yokoso Japan”. From bringing more tourists into the country, the number of Japanese culture fans will increase and these people could be the medium in promoting the content business policy to the wider territory. However, the policy of the Japanese government in preventing terrorism is the policy that seems completely in contrast to this campaign. The more intense defensive measures applied lately to the immigration process of Japan which include fingerprint scans and photo taking which seems to prolong the time spent in the immigration process, which is already long; and this might lessen the charm of tourism.

The other concrete policy is about increasing the number of foreign students in Japan by granting scholarships or supporting Japanese universities to accept more foreign students. This method could provide a solution to the situation that young population is decreasing which also results in a fewer number of university students; and this situation has already affected some Japanese higher education institutes. Studying in Japan for years produces human resources who understand content business products very well. This could also mean that Japan has produced qualified salespersons, franchisees who understand the contract and flag stores which maintain the concept of the products spreading around the world.

One clear evidence is I, myself as the writer who is giving you the story about content business. C

About the writer: Arch Bunnag, an experienced Thai-Japanese interpreter and translator, editor of many contemporary books translated from Japanese into Thai, columnist for Thai magazines, he received scholarships from the Japanese government to do a Masters degree and PhD at Tokyo University of Foreign Studies, now is a senior officer at International Relations Division, President Office, SME Development Bank of Thailand.

• Intellectual Exchange

เก็บมาเล่าจากญี่ปุ่น

โดย คุณฉลองขวัญ ถาวรยศม์

คุณฉลองขวัญ ถาวรยศม์ ได้รับเลือกเป็น 1 ใน 2 ตัวแทนเยาวชนจากประเทศไทยให้เข้าร่วม “โครงการแลกเปลี่ยนเครือข่ายนักเรียน นิสิต นักศึกษา และเยาวชนจากประเทศญี่ปุ่นและประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก” ระหว่างวันที่ 10- 19 ธันวาคม พ.ศ. 2550 คุณฉลองขวัญ สำเร็จการศึกษาจากภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกำลังจะไปศึกษาต่อระดับปริญญาโททางด้านการพัฒนาที่ประเทศอังกฤษในเดือนกรกฎาคม ปี 2551 นี้ ปัจจุบัน คุณฉลองขวัญกำลังปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่โครงการของกรมยุโรป กระทรวงการต่างประเทศ

“ โลกาวัดนี้ได้ทำให้ปัญหาต่าง ๆ ไม่ได้ถูกจำกัดอยู่แค่เส้นเขตแดนของแต่ละประเทศ อีกต่อไป หลายปัญหาหลอมกลายเป็นความกังวลร่วมกันของทุกประเทศ เช่น ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน หรือแม้กระทั่ง ปัญหาสิ่งแวดล้อม และในการจะแก้ไขปัญหาเหล่านี้ก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากนานาชาติ ซึ่งฉันคิดว่า ความคิดเรื่องประชาคมเอเชียตะวันออกเฉียงนี้จะกลายเป็นเวทีที่สำคัญในการส่งเสริมความร่วมมือ ”

ทันทีที่ได้รับทราบจากเจแปนฟาวน์เดชั่นที่กรุงเทพฯ ว่าฉันได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมการสัมมนานานาชาติในหัวข้อ **“สู่ความเป็นประชาคมเอเชียตะวันออกเฉียง: การข้ามพ้นความหลากหลายทางวัฒนธรรม”** ที่จัดโดยกระทรวงการต่างประเทศของญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยวาเซดะ และเจแปนฟาวน์เดชั่นนั้น ฉันรู้สึกทั้งดีใจและกลัวในเวลาเดียวกัน ที่กลัวนั้นก็เพราะว่าฉันเกรงว่าตัวเองจะไม่มีความรู้หรือประสบการณ์ดีพอที่จะไปแลกเปลี่ยนกับผู้เข้าร่วมงานคนอื่น ๆ ที่ล้วนแล้วแต่เป็นผู้มีประสบการณ์จากหลายสาขา อาทิ แวดวงวิชาการ นักหนังสือพิมพ์ ข้าราชการ ฯลฯ และยังได้ทราบว่าฉันเป็นหนึ่งในผู้เข้าร่วมงานที่อายุน้อยที่สุดก็ยิ่งกลัวมากกว่าเดิม เพราะตัวฉันเองก็เป็นเพียงบัณฑิตที่เพิ่งจบการศึกษาและเพิ่งจะเริ่มทำงานได้ไม่นาน แต่ในอีกแง่หนึ่ง ฉันก็คิดว่าการสัมมนาครั้งนี้จะเป็นโอกาสอันดีที่จะได้ไปเรียนรู้จากผู้เข้าร่วมสัมมนาคนอื่น และในฐานะที่ได้ร่ำเรียนวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเมื่อครั้งยังเรียนที่มหาวิทยาลัย และพอจะมีโอกาสได้รับรู้ถึงความคิดที่จะผลักดันให้เกิด “ประชาคมเอเชียตะวันออกเฉียง” ขึ้น ซึ่งโดยมากก็จะให้ความสำคัญไปที่ความเป็นเหตุผลทางการเมือง หรือความคิดในแวดวงวิชาการเท่านั้น ดังนั้น งานสัมมนานี้จึงมีความน่าสนใจหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการมีประชาคมเอเชียตะวันออกเฉียงในมิติที่เกี่ยวข้องกับภาคประชาชนอย่างแท้จริงและการเผยแพร่ความคิดนี้ไปสู่สาธารณชนในวงกว้าง

ภายหลังจากการประชุมเสร็จสิ้น ฉันรู้สึกว่า ความประทับใจของฉันจากการเดินทางครั้งนี้ประกอบไปด้วยสองส่วนด้วยกันคือ จากสิ่งที่ได้เรียนรู้ในการสัมมนา และจากประสบการณ์อื่น ๆ ที่ได้ประสบพบเจอเกี่ยวกับสังคมญี่ปุ่น เริ่มต้นด้วยผลที่ได้จากการสัมมนาคครั้งนี้

แม้ว่าจะเต็มไปด้วยบุคคลที่มีเบื้องหลังและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน แต่สิ่งที่ทุกคนเห็นพ้องต้องกันคือ เมื่อพูดถึงประชาคมเอเชียตะวันออกเฉียงในปัจจุบันนั้น ไม่ควรจะหมายถึงการรวมกลุ่มกันทางการเมืองและเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ประชาคมเอเชียตะวันออกเฉียงควรจะเป็นการรวมกลุ่มเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก ซึ่งหมายความว่า ควรที่จะหันมาให้ความสำคัญกับภาคประชาชนให้มากขึ้นกว่าที่แลดูมา ซึ่งการจะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้นั้นจะต้องมีการสร้างเวทีสำหรับประชาชนในภูมิภาคและสนับสนุน / เปิดโอกาสให้ประชาชนแต่ละสาขาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้จากกันและกัน อันจะนำมาซึ่งความเข้าใจอันดีต่อกันมากยิ่งขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างมากเนื่องจากเอเชียเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทั้งทางวัฒนธรรม ภาษา และศาสนา

นอกเหนือจากการสัมมนาแล้วนั้น ฉันและผู้เข้าร่วมการสัมมนาคนอื่น ๆ ยังได้มีโอกาสสัมผัสกับวัฒนธรรมของญี่ปุ่นผ่านกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การไปทัศนศึกษาที่เมืองคามาคุระซึ่งเป็นที่ตั้งของพระพุทธรูปที่ใหญ่เป็นอันดับที่สองของญี่ปุ่น ตลอดจนศาสนสถานของลัทธิชินโต และการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ และการดูละครคาบูกิในโรงละครที่ย่านกินซ่า นอกจากนี้ ฉันยังได้มีโอกาสเดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเองในยามว่างจากการสัมมนา และพบปะกับเพื่อนชาวญี่ปุ่น และเพื่อนคนไทยซึ่งเรียนหนังสืออยู่ในโตเกียว ซึ่งทำให้ฉันได้เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ มากมายและชัดเจนมากยิ่งขึ้น ตลอดการเดินทางของฉันในครั้งนี้ ทัศนคติและความคาดหวังที่ฉันมีต่อญี่ปุ่นก่อนเดินทางไม่ได้ห่างไกลจากความเป็นจริงเลย โดยเฉพาะความเจริญก้าวหน้าของญี่ปุ่นในฐานะที่เป็นประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำและร่ำรวยที่สุดในภูมิภาค โดยเห็นได้ชัดเจนจากการ

มีระบบขนส่งมวลชนที่ทันสมัย อาคารสูงเสียดฟ้า ป้ายไฟนีออนขนาดใหญ่ ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ โตตลอดจนป้ายบอกทางและแผนที่ภาษาอังกฤษซึ่งมีไว้รองรับทั้งนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวต่างชาติได้เป็นอย่างดี ซึ่งทั้งหมดนี้ก็เป็นหนึ่งในเหตุผลสำคัญที่ทำให้การเดินทางครั้งนี้ของฉันเป็นไปอย่างสะดวกเรียบร้อย (ทั้ง ๆ ที่ก่อนไปฉันค่อนข้างกังวล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ฉันไม่รู้ภาษาญี่ปุ่น) นอกจากนี้ ฉันยังได้รับคำชมจากคนญี่ปุ่นหลายคนว่ารู้เรื่องเกี่ยวกับญี่ปุ่นค่อนข้างดีจนทำให้ไม่แน่ใจว่าเป็นการเดินทางมาญี่ปุ่นครั้งแรกของฉัน ซึ่งฉันเชื่อว่าเป็นเพราะการที่ตัวฉันเองค่อนข้างมีโอกาสรับรู้เรื่องเกี่ยวกับประเทศญี่ปุ่นมากพอสมควรผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งอินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ และจากเพื่อน ๆ ที่อยู่ที่ญี่ปุ่น และอีกเหตุผลหนึ่งซึ่งสำคัญไม่น้อยไปกว่ากันคือความจริงที่ว่าคนไทยมีความคุ้นเคยกับญี่ปุ่นเป็นอย่างดีในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่เยาวชนไทย (รวมทั้งตัวฉันเอง) ที่เรียกได้ว่าเติบโตมากับกระแสวัฒนธรรมญี่ปุ่นเลยทีเดียว ไม่ว่าจะเป็นการดูญี่ปุ่น ผลิตภัณพ์ญี่ปุ่น อาหารญี่ปุ่น รวมทั้งกระแสแฟชั่นจากญี่ปุ่น เป็นต้น

อย่างไรก็ดี สิ่งที่ทำให้ฉันให้ความสนใจมากที่สุดในการเดินทางครั้งนี้ คือ การได้เรียนรู้ลักษณะทางสังคมของญี่ปุ่นในปัจจุบัน ซึ่งพบว่า แม้ว่าญี่ปุ่นจะมีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมาก แต่ปัญหาทางสังคมที่ญี่ปุ่นเผชิญนี้มีได้มีความแตกต่างไปจากประเทศเอเชียอื่น ๆ ที่เจริญน้อยกว่าเลย (แต่อาจจะแตกต่างไปบ้างในรูปแบบ) ปัญหาที่ว่านี้ก็คือผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ในแง่หนึ่ง ญี่ปุ่นดูเหมือนจะรับมือกับกระแสโลกาภิวัตน์นี้ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ญี่ปุ่นสามารถพัฒนาเศรษฐกิจไปได้อย่างรวดเร็วจนทำให้ฟื้นฟูประเทศได้ในระยะเวลาอันสั้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ก็เนื่องด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจที่สนับสนุนให้เกิดเสรีทางการค้าการลงทุน แต่ในขณะเดียวกัน ก็มีความพยายามในการที่จะรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน (เช่น การแต่งกายด้วยชุดกิโมโน เป็นต้น) ไม่ให้สูญสลายไปกับการเปิดรับวัฒนธรรมต่างชาติอันเป็นผลจากการเปิดประเทศ นอกจากนี้ โลกาภิวัตน์ได้เปลี่ยนสังคมจากสังคมแบบพึ่งพาอาศัยกันให้กลายเป็นสังคมที่เน้นการแข่งขันแย่งชิง และให้ความสำคัญกับผู้ชนะ ทอดทิ้งผู้แพ้ จนทำให้ผู้คนต่างพากันดิ้นรนแข่งขันเพื่อที่จะอยู่ให้รอดในสังคม และญี่ปุ่นเองก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงสภาวะเช่นนี้ไปได้จนเป็นเหตุให้เกิดความตึงเครียดในสังคม

สิ่งที่ฉันเห็นได้ทั่วไปในกรุงโตเกียว คือภาพแห่งความขัดแย้งและกระแสต่อต้าน ทั้งในรูปแบบของวัยรุ่นที่แต่งตัวหลุดโลกในทุก ๆ วันหยุดสุดสัปดาห์ที่ฮาราจูกุ อันแสดงถึงการปลดปล่อยตนเองจากภาวะความเครียดทั้งหลายโดยเฉพาะความกดดันที่เกิดจากความคาดหวังจากผู้ปกครองและสังคมที่อยากเห็นพวกเขาประสบความสำเร็จในการเรียนและมีชีวิตการทำงานที่ดี หรือภาพสังคมที่ต่างกันสุดขั้วในย่านชินจูกุซึ่งเป็นย่านธุรกิจการค้าที่สำคัญของกรุงโตเกียว แต่ไม่ไกลจากนั้น ฉันกลับได้เห็นกลุ่มคนเร่ร่อนไร้ที่อยู่อาศัยจำนวนมากซึ่งอาศัยการหลับนอนในกล่องกระดาษริมถนน ซึ่งเป็นที่น่าตกใจว่า กลุ่มคนเหล่านี้ไม่ได้เป็นคนยากจน แต่เคยเป็นมนุษย์เงินเดือนทำงานเหมือนคนปกติทั่วไป และเริ่มรู้สึกว่าการทำงานแบบนั้นไม่ใช่หนทางที่อยากเดินอีกต่อไป หลายคนจึงเริ่มออกจากบ้านหลังวัยเกษียณ หรือไม่ก็เป็นกลุ่มคนที่เป็นผู้แพ้ในการ

แข่งขันแย่งชิงภายใต้ระบบโลกาภิวัตน์นั่นเอง นอกจากนี้ การที่อัตราการค้าตัวตายอยู่ในระดับสูงก็แสดงให้เห็นถึงความตึงเครียดที่แอบแฝงอยู่ในสังคมที่เจริญก้าวหน้าของญี่ปุ่นได้เป็นอย่างดี

ทั้งหมดนี้ได้แสดงให้เห็นว่าทุกประเทศไม่ว่าจะเจริญมากหรือน้อย ล้วนแล้วแต่ต้องเผชิญกับปัญหาทางสังคมที่คล้ายคลึงกัน โลกาภิวัตน์ได้ทำให้ปัญหาต่าง ๆ ไม่ได้ถูกจำกัดอยู่แค่เส้นเขตแดนของแต่ละประเทศอีกต่อไป หลายปัญหากลายมาเป็นความกังวลร่วมกันของทุกประเทศ เช่น ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน หรือแม้กระทั่งปัญหาสิ่งแวดล้อม และในการจะแก้ไขปัญหาเหล่านี้ก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากนานาชาติ ซึ่งฉันคิดว่า ความคิดเรื่องประชาคมเอเชียตะวันออกนี้จะกลายเป็นเวทีที่สำคัญในการส่งเสริมความร่วมมือ โดยอาศัยรากฐานการมีความเหมือนกันหลายประการของประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย ทั้งค่านิยมร่วม และภาวะที่ต้องเผชิญปัญหาต่าง ๆ เหมือน ๆ กัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม แต่การจะทำให้วิสัยทัศน์ในเรื่องนี้กลายเป็นจริงขึ้นมาคงไม่สามารถอาศัยเพียงเหตุผลทางการเมืองและเศรษฐกิจได้ดังเช่นแต่ก่อน การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนนั้นต้องกลายมาเป็นหัวใจหลักในการขับเคลื่อนประชาคมเอเชียตะวันออกนี้แทน

ผลจากการสัมมนาครั้งนี้ได้ช่วยตอบย้ำถึงความเป็นไปได้ที่จะสร้างประชาคมเอเชียตะวันออก ถ้าหากภาคประชาชนตั้งใจจะทำให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันสังคมเต็มไปด้วยเยาวชนคนรุ่นใหม่เติบโตมากับเทคโนโลยีสารสนเทศที่เจริญก้าวหน้าที่จะทำให้พวกเขามีทัศนคติที่พร้อมจะเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ อีกทั้งวัฒนธรรมต่างประเทศไม่ได้เป็นสิ่งแปลกใหม่อีกต่อไป รวมทั้งการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและความคิดเห็นผ่านระบบอินเทอร์เน็ต การท่องเที่ยวที่ทำได้ง่ายและสะดวกกว่าอดีต ล้วนแล้วแต่จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้เยาวชนคนรุ่นใหม่เหล่านี้พร้อมยอมรับในความเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเอเชียตะวันออกนอกเหนือไปจากความเป็นประชาชนของชาติใดชาติหนึ่ง และก้าวเข้ามาเป็นตัวแสดงสำคัญในการนำพาประชาคมเอเชียตะวันออกให้สามารถขับเคลื่อนเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในภูมิภาคต่อไปได้

สุดท้ายนี้ ฉันขอขอบคุณผู้ร่วมจัดงานสัมมนานานาชาติครั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็น กระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยวาเซดะ และเจแปนฟาวน์เดชัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดร. ยาสึกิ คิซึกิ แห่งมหาวิทยาลัยวาเซดะที่เป็นผู้ริเริ่มการจัดสัมมนาในครั้งนี้ และทำให้ฉันได้มีโอกาสเรียนรู้จากผู้อื่น รวมถึงการเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะทำให้ความคิดเรื่องประชาคมเอเชียตะวันออกเป็นจริงขึ้นมา ขอขอบคุณการดูแลอย่างดีในระหว่างอยู่ที่ญี่ปุ่นจากเจ้าหน้าที่ของเจแปนฟาวน์เดชัน และผู้นำทัวร์นอกสถานที่ ฉันหวังว่าในอีกสี่ปีต่อจากนี้ที่ผู้จัดงานให้คำมั่นว่าจะยังคงจัดงานสัมมนาอีกนั้น จะทำให้ความคิดเรื่องประชาคมเอเชียตะวันออกนั้นมีแนวทางที่ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถเผยแพร่ความคิดดังกล่าวสู่ประชาชนในวงกว้างขึ้น รวมทั้งผู้นำทั้งหลายของกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออก เพื่อให้พวกเขาเหล่านั้นรับรู้ถึงความคิดเห็นจากภาคประชาชนด้วยเช่นกัน แม้ว่าการสัมมนาครั้งนี้จะจบลงไปแล้ว แต่ฉันคิดว่านี่เป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการบรรลุสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่า นั่นก็คือ การทำให้ประชาคมเอเชียตะวันออกเกิดขึ้นจริง และกลายเป็นประชาคมที่จะเอื้อผลประโยชน์ให้กับประชาชนทุกคนของภูมิภาคอย่างแท้จริง

• Intellectual Exchange

The Japan Experience

Ms. Chalongkwan TAVARAYUTH was invited as one of two Thai promising young scholars and practioners to join an international seminar of “**Japan–East Asia Network of Exchange for Students and Youths (JENESYS) Programme**” on December 10th - 19th 2007. She graduated from the Department of International Relations, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University, in 2007. And, she will be undertaking her Master Courses on Development Studies in UK starting July 2008. She is currently Project Officer of Global Intelligence Unit Project with special focus on CIS and the Balkan Area, Department of European Affairs, Ministry of Foreign Affairs. In addition to her native language Thai, she is proficient in English, Italian and French.

When I was informed by the Japan Foundation, Bangkok that I was selected to attend an International Forum on the topic “**Towards an East Asian Community: Beyond Cross-Cultural Diversity**” which would be organized by Japan’s Ministry of Foreign Affairs, Waseda University, and the Japan Foundation, my feelings were mixed of contents and fear. As the forum gathered distinguished participants from various backgrounds e.g. academia, government and journalism etc., I had much less experience to compare given that I am a fresh graduate and just started working. However, I personally felt that this forum would be a good opportunity to learn from others. In addition, as I pursued my degree in International Relations, I am quite familiar with a vision of an East Asian Community. Still, in public, it is very limited as it is generally regarded as a political framework or an academic concern only. Consequently, what I expected from this forum was that it would help trigger this thought to a wider range of audiences and make people aware that they have something to (and should) contribute in order to make this idea of East Asian Community a reality.

My impression from this trip is combined from the experience at the forum and from the chance to observe Japanese society in my limited free time. Beginning with the outcome of the forum itself, although participants were from different backgrounds, everyone acknowledged the importance and the need to have an East Asian Community as it is believed that it will eventually bring about benefits for all countries and allow Asia to have a stronger voice on the international stage. However, what everyone considers more important is the fact that it is time to go beyond political and economic aspects and instead, benefits for its citizens should be a prerequisite for an East Asian Community. Accordingly, there was a

consensus on the importance of creating a platform to connect people in the regions. In our region which is diverse in terms of cultures, religions, languages, this platform would allow people to cast their voices and concerns, share best practices and learn from one another in order to achieve greater understandings within the region.

Outside the forum, thanks to our kind sponsors, all participants were also offered an opportunity to experience “authentic” Japanese culture in Kamakura where we visited the Big Buddha and the Shinto Shrine and to experience Kabuki plays at the theater in the middle of Ginza in Tokyo. Besides, I had a chance to wander in many parts of Tokyo during my free time, catch up with my Japanese friends and my Thai friends who study there which allows me to synthesize this experience with what I gained from the forum. Throughout this journey, I can say that my expectation of Japan before I came isn’t far from what people usually claim! Its status as an economic giant in the region was clearly portrayed through a high-technology transportation system, skyscrapers, neon lights, department stores as well as signs and maps in English in almost every corner to equip the flow of foreign investors and tourists into the country. This factor allowed my trip to go smoothly.

Moreover, I was complimented by many Japanese that I seemed to know so well about Japanese culture and they did not quite believe that it was my first visit. I feel that it was because I was well informed about Japan from many sources e.g. internet, guidebooks and friends. Besides, Japanese culture is well embedded in Thai society, especially among young people (including me). For them, Japanese culture can be seen as a part of daily lives. Nowadays, most of Thai youths grow up with Japanese products, reading Japanese manga, eating Japanese food and following

“ In globalization era, problems are no longer limited within national borders. On the contrary, many have become international concerns and need to be solved within an international framework such as issues of democracy, human rights and environment etc. ...For this reason, I believe that the idea of an East Asian Community will be a key to help foster cooperation among Asian countries. ”

Japanese fashion!

Nevertheless, what interests me most is the total contradiction I have found in Japan which makes me realize that this perhaps is a common characteristic that all countries share in this globalization era. On the one hand, Japan as an economic power seems to cope well with Globalization force and benefits from it. However, there is also an attempt to preserve their traditional culture (for example, some old people still insist on wearing traditional Kimono etc.) on the other. Besides, globalization and capitalism have replaced a once interdependent society with a winner-oriented society which spares no room for losers. This, thus, causes frustration directly towards its own citizens and society.

What I could generally see in Tokyo is counter reaction which was displayed in various forms. At weekends in Harajuku, young people will dress up in a very unique way as a release from tensions that they have to live up to their family and social expectations for the success in school and work life. Additionally, I witnessed a stark contrast of high rise skyscrapers, rushing salarymen and furious shoppers on one side and those homeless living in a cardboard box on the other in Shinjuku area. What was shocking is these homeless people were once salarymen but there were many reasons, such as failure from work or they were bored with this tense lifestyle that subsequently caused them to leave home and become homeless. Tensions in the society are also displayed by a very high rate in suicide among Japanese people.

All these incidents reiterate globalization has transformed our society and does not really allow an absolute winner, no matter how rich or poor, all countries face similar problems. In globalization era, problems are no longer limited within national borders. On the contrary, many have become international concerns and need to be solved within an international framework such as issues of democracy, human rights and environment etc. Given this condition, cooperation among countries is undoubtedly inevitable to cope with globalization stability. For this reason, I believe that the idea of an East Asian Community will be a key to help foster cooperation among Asian countries providing that many of these countries already have something in common such as values, lifestyles and problems!

Nevertheless, to achieve this, there needs to be support from civil society as civil participation would be a key factor to drive the community instead of relying on political or economic drives like before.

A vision to have an East Asian Community is possible if civil society is really serious about it and contributes to its establishment. I am positive about this dream as at present, we are full of enthusiastic young people who have grown up with advancement in information technology which enables them to be more open minded and learn and appreciate foreign cultures. Also, better facilities such as internet and travel which are made much more convenient than before also allow these young people to exchange cultures and ideas on a daily basis already. This will help equip young people of today with a more international vision and willing to be a part of an East Asian Community as they realize its significance.

Lastly, I would like to express my sincere gratitude to the organizers of this event including the Japan's Ministry of Foreign Affairs, Waseda University and the Japan Foundation, especially Dr. Yasushi Kikuchi of the Graduate School of Asia-Pacific Study, Waseda University who has initiated this forum and allowed me to explore this possibility as well as an opportunity to learn from others. I would also like to thank staff from the Japan Foundation and the Tour Guides for taking good care of me during my first visit in Japan. I am also very delighted to know that the organizers will still continue this initiative for the next four years. I am eager to see progress and contributions this forum will bring to concretize the idea of an East Asian Community and help spread this idea to the public and leaders of Asia if possible! Although the forum has ended, I just see it as a beginning towards a bigger achievement which is a dream of having an East Asian Community that truly benefits its citizens and is for all. C

activity
reportนิทรรศการภาพถ่ายขาวดำโดย ยาฮาจิ คิจุโระ
ญี่ปุ่นที่ถูกซ่อนเร้น: ธรรมชาติทัศน์ในญี่ปุ่น

กรุงเทพฯ จัดแสดงที่ สยามสมาคม อาคารเฉลิมพระเกียรติ ชั้น 4

ระหว่างวันที่ 30 พฤศจิกายน - 21 ธันวาคม 2550

เชียงใหม่ จัดแสดงที่หอนิทรรศการศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ชั้น 2

ระหว่างวันที่ 10- 31 มกราคม 2551

Black & White Photo Exhibition by Yahagi Kijuro

Hidden Japan: A Look of Nature in Japan

Bangkok at The Siam Society, Chalerm Phrakiat Building, 4 fl.

30 November – 21 December 2007

Chiang Mai at Chiang Mai University Art Center, 2nd fl.

10 – 31 January 2008

เทศกาลภาพยนตร์ญี่ปุ่น 2008: สมบัติล้ำค่าที่ซ่อนเร้น
18 - 25 มกราคม 2551, โรงภาพยนตร์แกรนด์ อีจียู สยามดิสคัฟเวอรี

เจแปนฟาวน์เดชั่น กรุงเทพฯ ร่วมกับนิตยสารไบโอสโคป และโรงภาพยนตร์แกรนด์ อีจียู สยามดิสคัฟเวอรี จัดฉายภาพยนตร์ญี่ปุ่น 10 เรื่องซึ่งคัดสรรจากภาพยนตร์ในยุคทองของวงการภาพยนตร์ญี่ปุ่น (1950-1960) งานเทศกาลครั้งนี้มีผู้สนใจเข้าชมจำนวนมาก ภาพยนตร์ที่ได้รับความนิยมจากคนดูเป็นพิเศษ อาทิเช่น เรื่องราวของเกอิชาใน A Geisha โดยผู้กำกับ มิโซงุจิ เคนจิ, เรื่องวุ่น ๆ ในห้องเช่ากับกลุ่มคนพิลึก ๆ ใน A Room for Rent ของผู้กำกับ คาวาชิมะ ยูโซะ และเรื่องราวความสัมพันธ์อันซับซ้อนในครอบครัวกับ The Echo จากฝีมือของผู้กำกับ นารุสะ มิกิโอะ

Japanese Film Festival 2008: The Golden Age

18-25 January 2008, Grand EGV Siam Discovery

The Japan Foundation, Bangkok joined hands with Bioscope magazine and Grand EGV Siam Discovery showing 10 Japanese movies from the Golden Age of Japanese film industry (1950-1960). This event was well received by audiences and fans of Japanese movies, especially for 'A Geisha' by MIZOGUCHI Kenji, 'A Room for Rent' by KAWASHIMA Yuzo, and 'The Echo' by NARUSE Mikio.

activity
report

การบรรยายและสัมมนาพิเศษของเจแปนฟาวน์เดชั่น กรุงเทพฯ “การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมของชุมชน : มุมมองเชิงเปรียบเทียบและเรียนรู้จากประสบการณ์ของเมืองมินามาตะ ประเทศญี่ปุ่น”

เจแปนฟาวน์เดชั่น กรุงเทพฯ ร่วมกับ สถาบันวิจัยสังคมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์ความร่วมมือระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยโอซาก้า ได้จัดให้มีการบรรยายและสัมมนาพิเศษในหัวข้อ “การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมของชุมชน : มุมมองเชิงเปรียบเทียบและเรียนรู้จากประสบการณ์ของเมืองมินามาตะ ประเทศญี่ปุ่น” ในวันศุกร์ที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 ณ ห้องประชุมจุมภฏ - พันธุ์ทิพย์ ชั้น 4 อาคารประชาธิปก-รำไพพรรณี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ โดยวัตถุประสงค์ของการจัดงานในครั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมฟังการสัมมนา เช่น นักวิชาการ นักวิจัย ข้าราชการและกำหนดนโยบายด้านสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และการจัดการปัญหามลภาวะจากการพัฒนาอุตสาหกรรม ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่สนใจกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางวิชาการและวัฒนธรรมระหว่างประเทศไทย - ญี่ปุ่น และบุคลากรในหน่วยงานสังกัดต่าง ๆ ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในเมืองมินามาตะ ผ่านการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนต่าง ๆ ตลอดจนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อคิดเห็นร่วมกับนักวิชาการชาวไทย และตัวแทนชุมชนจากญี่ปุ่น เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดี และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนระหว่างประเทศไทย - ญี่ปุ่นในอนาคต โดยมีผู้เข้าร่วมฟังการสัมมนาทั้งสิ้น เกือบ 200 คน และภายหลังจากการจัดสัมมนาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้ว ทางคณะชาวเมืองมินามาตะได้ลงพื้นที่ไปพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เมืองมาบตาพุด จ.ระยอง เพื่อร่วมให้ข้อคิดเห็นและแนวทางของการแก้ไขปัญหามลภาวะจากอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีจากชาวจังหวัดระยอง

The 4th JF Fellow Seminar 2008

“Experience of Minamata: Community Revitalization and Environmental Restoration”

The Japan Foundation, Bangkok in collaboration with Chulalongkorn University Social Research Institute, and Global Collaboration Center (GLOCOL), Osaka University organized the 4th JF Fellow Seminar entitled “Experience of Minamata: Community Revitalization and Environmental Restoration” on 15th February 2008 (Fri.) at Chumpot – Pantip Meeting Room, 4th Floor of Prajadhipok – Rambhai Barni Building, Chulalongkorn University. The purpose of this seminar was to provide an opportunity for Thai society to understand a successful case story how Minamata City and its communities have been working closely to overcome environmental pollution, and bring back happiness and a peaceful livelihood of local people today. Also, it created a platform for sharing experiences and exchanging first-hand information among all stakeholders in community empowerments, environmental governance and rehabilitation programs among scholars, researchers, policy makers, practitioners, grassroots and community people both from Japan and Thailand to strengthen their relationship and address common problems of the two countries. The seminar was very well attended with an overwhelming 200 participants, and the group of Minamata people had a chance to visit Map Tha Phut Industrial Estates to exchange their views and experiences with community people and local government officers about how to overcome industrial pollution.

 activity
report

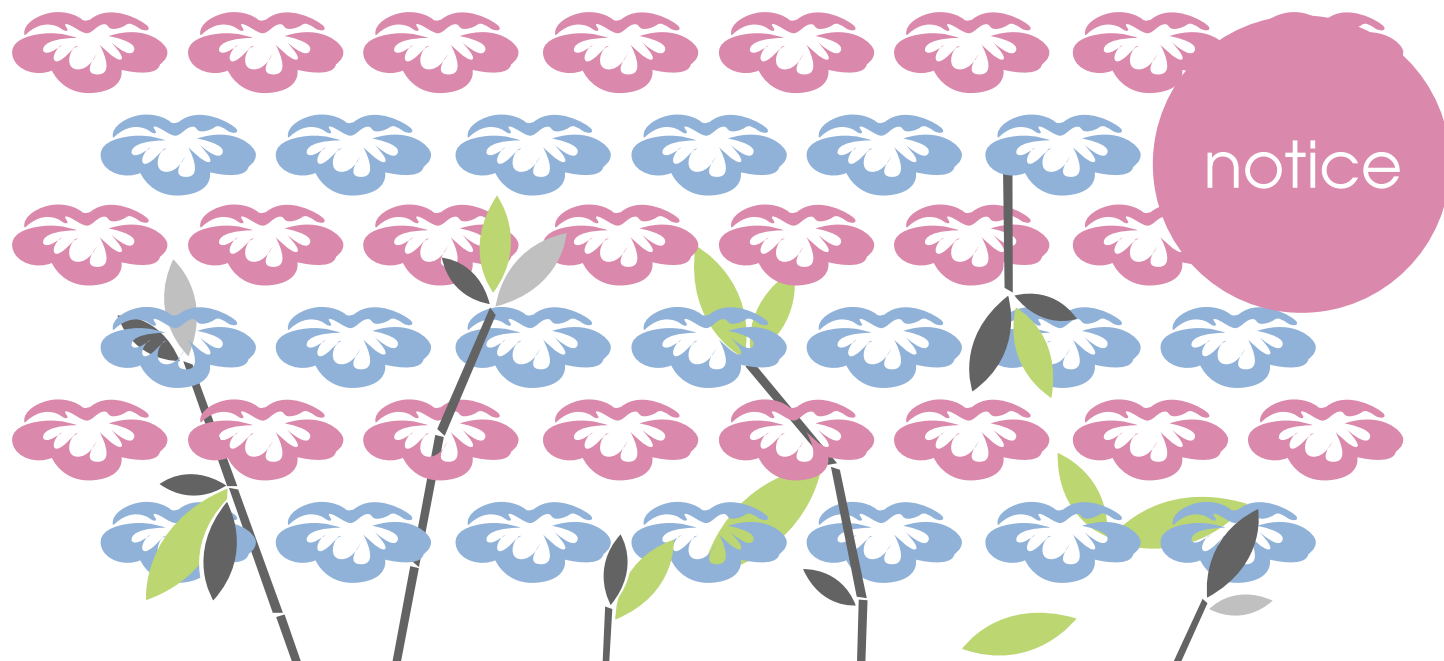

การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง

“การพัฒนาหลักสูตรการเรียน - การสอนทางด้านเอเชียตะวันออกศึกษา”
และการประชุมคณะกรรมการบริหารเครือข่ายเอเชียตะวันออกศึกษา

สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศของไทย กระทรวงต่างประเทศของญี่ปุ่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และเจแปนฟาวเดชั่น กรุงเทพฯ ได้จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรการเรียน - การสอนทางด้านเอเชียตะวันออกศึกษา” และการประชุมคณะกรรมการบริหารเครือข่ายเอเชียตะวันออกศึกษา ในวันที่ 10 - 12 มีนาคม พ.ศ. 2551 ณ ห้องประชุม 105 ตึกมหาจุฬาลงกรณ์ เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการเรียน - การสอนทางด้านเอเชียตะวันออกศึกษา อีกทั้งเป็นการกระชับความสัมพันธ์เครือข่ายของคณะผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญด้านเอเชียตะวันออกศึกษาและญี่ปุ่นศึกษาในประเทศต่าง ๆ ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น การประชุมในครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของกรอบความร่วมมืออาเซียน + 3 ซึ่งมีประเทศในเอเชียตะวันออกเพียงได้ 10 ประเทศ และประเทศในเอเชียตะวันออก 3 ประเทศ คือ เกาหลีใต้ จีน ญี่ปุ่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และความเข้าใจพลวัตของการเปลี่ยนแปลงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกผ่าน การแลกเปลี่ยนหลักสูตรการเรียน - การสอน งานวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป้าหมายของการสร้างประชาคมเอเชียตะวันออกร่วมกันในอนาคต

Workshops on Curriculum Development on East Asian Studies and the Forth Executive Meeting of Network for East Asian Studies (NEAS)

Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University, in collaboration with the Ministry of Foreign Affairs of Thailand, Ministry of Foreign Affairs of Japan, Thailand Research Fund and the Japan Foundation, Bangkok organized the first of its kind “Workshop on Curriculum Development on East Asian Studies” during 10th - 12th March 2008 at room 105 Mahachulalongkorn Building, Chulalongkorn University. The workshop was organized in response to the mandate of the second and third meetings of the Executive Committee of Network for East Asian Studies (NEAS), an ASEAN + 3 Track II comprised of 13 higher institutions, to strengthen East Asian Studies in each country of East Asia. The meeting opened an opportunity for those involved in teaching or curriculum/research development in 13 countries of Network for East Asian Studies to meet and exchange their experiences and points of views on East Asian Studies, as well as to identify appropriate approaches for regional cooperation in curriculum development on East Asian Studies.

การประชุมวิชาการระดับชาติของเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษาในประเทศไทยครั้งที่ 2

“ก้าวต่อไปของความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น”

คณะกรรมการเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษาแห่งประเทศไทย (Japanese Studies Network – Thailand) ร่วมกับสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะจัดให้มีการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 2 ในหัวข้อ “ก้าวต่อไปของความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น” วันพฤหัสบดีที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2551 ณ อาคารมหาจุฬาลงกรณ์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนผลงานทางวิชาการระหว่าง นักวิจัย อาจารย์ และนักศึกษา ระดับปริญญาโท ทางด้านมนุษยศาสตร์ เช่น ภาษาศาสตร์ วรรณคดี สังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศิลปะ มานุษยวิทยา และด้านสังคมศาสตร์ เช่น เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การศึกษา สื่อสารมวลชน สังคมวิทยา จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วประเทศ

The 2nd Annual Conference of Japanese Studies Network – Thailand

Japanese Studies Network – Thailand (JSN-Thailand), an academic forum for Japanese studies scholars and researchers from various universities and research institutes in Bangkok and other regions, with close collaboration of Japanese Studies Program, the Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University will organize the second annual conference of Japanese Studies in Thailand, entitled “Japan – Thailand’s Relation after the year 120th” on 8th May (Thu.) 2008 at Mahachulalongkorn Building, Chulalongkorn University. C

The 3rd Yokohama Triennale
Yokohama 2008: International Triennale of Contemporary Art “Time Crevasse”
September 13 – November 30, 2008 (79 days)

www.yokohomatriennale.jp

Venues : Central and Waterfront Sites in Yokohama (New Exhibition Hall for the Yokohama Triennale 2008 at the Shinko Pier, Red Brick Warehouse No.1, NYK Waterfront Warehouse “BankART Studio NYK”)

Artistic Director : Tsutomu Mizusawa

Organizers : The Japan Foundation, City of Yokohama, NHK (Japan Broadcasting Corporation), Asahi Shimbun, The Organizing Committee for the Yokohama Triennale

ปีนี้นับได้ว่าเป็นครั้งที่สามแล้วของงานเทศกาลศิลปะนานาชาติซึ่งจัดขึ้นทุกสามปีในเมืองโยโกฮาม่า สำหรับครั้งนี้จะจัดขึ้นระหว่างวันที่ 13 กันยายน ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2008 รวมเวลาทั้งหมด 79 วัน โดยจัดแสดงทั้งในตัวเมืองโยโกฮาม่าและบริเวณท่าเรือ ซึ่งแนวคิดหลักของ Yokohama Triennale ครั้งที่ 3 นี้คือ “Time Crevasse” โดยจะจัดแสดงผลงานของศิลปินจากนานาชาติซึ่งได้รับคัดเลือกให้มาร่วมกันแสดงผลงานกว่า 80 คน C

Librarian Recommended

แนะนำหนังสือโดยเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์จากห้องสมุดเจแปนฟาวนด์เซ็น กรุงเทพฯ หากสนใจอยากอ่านต่อทั้งเล่ม สามารถมาอ่านหรือยืมได้ที่ห้องสมุดเจแปนฟาวนด์เซ็น กรุงเทพฯ

เมย์ท เม้า NIHON NIHON

ผู้เขียน : หมวยตาหวาน

ISBN : 974-9877-34-9

เลขเรียกหนังสือ : T302.1 M8M6

หนังสือเล่มนี้เป็นการรวมเล่มบทความจากคอลัมน์ของผู้เขียนที่เคยตีพิมพ์ในนิตยสารการ์ตูนรายปักษ์ “PEACH” โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และชีวิตความเป็นอยู่สำหรับผู้สนใจในประเทศญี่ปุ่น นอกจากนี้ยังมีภาพประกอบที่ให้อารมณ์ละเอียดของเนื้อหาต่าง ๆ ที่กำลังพูดถึงได้อย่างชัดเจน และเข้าใจง่าย

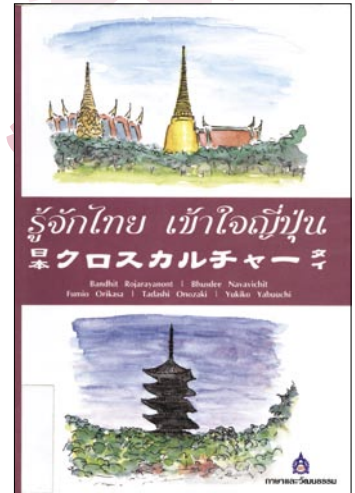
ญี่ปุ่นหลากหลาย

ผู้เขียน : โสมจิต ทิพย์เทียมพงษ์

ISBN : 974-9916-38-7

เลขเรียกหนังสือ : T302.1 K6Y5

ญี่ปุ่นหลากหลายเป็นหนังสือเชิงสารคดีที่แสดงให้เห็นสังคม วัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ ของชาวญี่ปุ่นสมัยใหม่ ผ่านมุมมองของผู้เขียนที่เคยใช้ชีวิตอยู่ในประเทศญี่ปุ่นตั้งแต่ครั้งที่เป็นนักศึกษาปริญญาโทและเอก นอกจากนี้ หนังสือเล่มนี้ยังเป็นหนังสือที่ได้รับรางวัลสารคดีรางวัลพิเศษ นายอินทร์อะวอร์ด ประจำปี 2548 ด้วย

รู้จักไทยเข้าใจญี่ปุ่น

ผู้เขียน : บัณฑิต ใจนารยานนท์

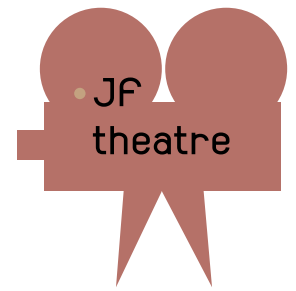
ISBN : 974-443-025-7

เลขเรียกหนังสือ : T384 B3R8 C4

หนังสือเล่มนี้เหมาะสำหรับชาวไทยและชาวญี่ปุ่นที่ต้องทำงานร่วมกัน ทำให้เข้าใจวัฒนธรรมและวิถีคิดของแต่ละฝ่ายได้ดียิ่งขึ้น โดยเนื้อหาในหนังสือได้สมมติสถานการณ์และตัวละครที่เกิดขึ้นภายในบริษัทและระหว่างบริษัท ซึ่งมีผู้ร่วมงานทั้งชาวไทยและชาวญี่ปุ่นที่ต้องปฏิสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลา เนื้อหาในเล่มแบ่งเป็น 2 ภาษาคือ ภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย ทำให้ง่ายต่อทั้งชาวไทยและชาวญี่ปุ่นที่จะอ่านโดยได้เนื้อหาเดียวกัน เพราะบางเรื่องไม่สามารถอธิบายโดยใช้ภาษาของอีกฝ่ายมาอธิบายได้ ทำให้เหมาะกับทั้งชาวไทยและชาวญี่ปุ่นที่จะได้อ่านหนังสือเล่มนี้และใช้เป็นคู่มือประกอบในการทำงานร่วมกับผู้ร่วมงานที่เป็นชาวญี่ปุ่นหรือชาวไทย

JF Theatre

April - June 2008

April : Spring has Come

** Also test showing, on Saturday 26 April at 15:00.

Song of the Spring Pony (春駒のうた)
บทเพลงแห่งฤดูใบไม้ผลิ
108 mins. / 1985
Tue 1 Apr. 2008
18:30
Directed by KOUYAMA Seijiro (神山征二郎)

A distant Cry From Spring
(遙かなる山の呼び声)
เสียงเพรียกจากขุนเขา
124 mins. / 1980
Fri 4 Apr. 2008
18:30
Directed by YAMADA Yoji (山田洋次)

Wait and See (あ、春)
อ้า... ฤดูใบไม้ผลิ
100 mins. / 1998
Fri 11 Apr. 2008
18:30
Directed by SOMAI Shinji (相米慎二)

Bu-su (BU・SU)
ซึ่เหร์
95 mins. / 1987
Fri 18 Apr. 2008
18:30
Directed by ICHIKAWA Jun (市川準)

Kaza-Hana (風花)
คาซา-ฮานะ
116 mins. / 2001
Fri 25 Apr. 2008
18:30
Directed by SOMAI Shinji (相米慎二)

First Love (はつ恋)
รักแรก
115 mins. / 2000
Sat 26 Apr. 2008
15:00
Directed by SHINOHARA Tetsuo (篠原哲雄)

May : Animation

** Also test showing, on Saturday 31 May at 15:00.

Glass Rabbit (ガラスのうさぎ)
กระต่ายแก้ว
84 mins. / 2005
Fri 2 May. 2008
18:30
Directed by SHIBUICHI Setsuko (四分一節子)

Nitaboh - The Founder of Tsugaru Shamisen
(仁太坊一津軽三味線始祖外聞)
นิตะโบ-บิดาแห่งทซังารุซามิเซง
100 mins. / 2004 (English Subtitled)
Tue 6 May. 2008
18:30
Directed by NISHIZAWA Akio (西澤昭男)

Home of Acorns (どんぐりの家)
บ้านลูกโอ๊ก
110 mins. / 1997
Fri 9 May. 2008
18:30
Directed by YAMAMOTO Osamu, ANNOU Takashi
(山本おさむ、安濃高志)

Tombstone of Fire Flies (火垂るの墓)
สุสานหิ่งห้อย
88 mins. / 1998
Fri 16 May. 2008
18:30
Directed by TAKAHATA Isao (高畑勲)

Taro, the Dragon Boy (龍の子太郎)
ทาโร่ลูกชายมังกร
75 mins. / 1979
Tue 20 May. 2008
18:30
Directed by URAYAMA Kiriro (浦山桐郎)

Unico (ユニコ)
ยูนิโกะ
90 mins. / 1981
Fri 23 May. 2008
15:00
Directed by HIRATA Toshio (平田敏夫)

Bare Foot Gen (はだしのゲン)
เหยื่อสงคราม
110 mins. / 1983
Fri 30 May. 2008
18:30
Directed by MORI Masaki (守真崎)

When the Last Sword is Drawn (壬生義士伝)
มินุเกชิเดน เมื่อซึกดาบเล่มสุดท้าย
138 mins. / 2003
Fri 13 Jun. 2008
18:30
Directed by TAKITA Yojiro (滝田洋二郎)

Anime Medley (アニメ メッドレー)
อนิเมะ เมดเลย์
85 mins.
Sat 31 May. 2008
15:00
Directed by various directors

Kodayu (おろしや国酔夢譚)
โคดายู
125 mins. / 1992
Tue 17 Jun. 2008
18:30
Directed by SATO Junya (佐藤純彌)

June : Samurai

Rashomon (羅生門)
ราโชมอน
88 mins. / 1950
Tue 3 Jun. 2008
18:30
Directed by KUROSAWA Akira (黒澤明)

Sen Rikyu (千利休・本覺坊遺文)
วันสุดท้ายของนักรบ
107 mins. / 1989
Fri 27 Jun. 2008
18:30
Directed by KUMAI Kei (熊井啓)

When the Rain Lift (雨上がる)
เมื่อฝนหยุด
92 mins. / 2000
Fri 6 Jun. 2008
18:30
Directed by KOIZUMI Takashi (小泉堯史)

คุณอยากอ่านอะไรในญี่ปุ่นสาร?

คุณคิดเห็นอย่างไรกับ ญี่ปุ่นสาร?

What do you want to read about and see in Japan Letter?

โปรดส่งคำแนะนำและความคิดเห็นของคุณมาได้ที่นี่

Please send your suggestion and comment to:

Email: japanletter@jfbkk.or.th

Tel: 02 260 8560-4 Fax: 02 260 8565

The Editor of Japan Letter

The Japan Foundation, Bangkok

Serm Mit Tower 10F

159 Sukhumvit Soi 21 (Asokmontri Rd.)

Bangkok 10110

Copyright 2007

The Japan Foundation, Bangkok

All rights reserved. No reproduction or republication without written permission

เจแปนฟาวนด์ชั่น กรุงเทพฯ

เจ้าของลิขสิทธิ์ 2550

ห้ามนำส่วนใดส่วนหนึ่งจากหนังสือเล่มนี้ไปเผยแพร่หรือพิมพ์ซ้ำ

โดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์

JAPAN FOUNDATION

The Japan Foundation, Bangkok serves as a liaison office of the Japan Foundation, established by the Japanese government in 1972, to assist in its full implementation of cultural exchanges between Thailand and Japan as well as to create networks with affiliated cultural organizations and individuals in Thailand.

เจแปนฟาวนด์ชั่น กรุงเทพฯ เป็นสำนักงานสาขาของเจแปนฟาวนด์ชั่น ซึ่งได้รับการก่อตั้งโดยรัฐบาลญี่ปุ่นในปี พ.ศ. 2515 มีจุดประสงค์เพื่อดำเนินงานแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทยอย่างเต็มรูปแบบ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ที่มีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม

Japan Letter is distributed free of charge to individuals and organizations interested in Japanese culture and international cultural exchange. Japan Letter can also be read on site at www.jfbkk.or.th

ญี่ปุ่นสาร เป็นเอกสารที่แจกจ่ายโดยไม่คิดมูลค่า ให้แก่บุคคลหรือองค์กรที่มีความสนใจในวัฒนธรรมญี่ปุ่นและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศ ท่านสามารถเปิดดูญี่ปุ่นสารได้ที่เว็บไซต์ www.jfbkk.or.th